

OSZK

1965 MAR

HÍRADÓ

Constitutiones inchi regni ungarie

1

VIII. ÉVFOLYAM · 1965 · FEBRUÁR

R + Kozolome

T a r t a l o m

Huszéves a Közalkalmazottak Szakszervezete	1
Könyvtárunk kollégiumának munkájáról -----	3
Hírek -----	3
Személyi hírek és változások -----	4
SOMKUTI Gabriella: Könyvtárunk 1964. évi tájékoztató munkájáról -----	5
Ujabb szerzeményeink: Egy német kódex- töredék (V.A.) - Két periodika (sg) -----	9
Magyar Könyvészet 1963 (F.L.) -----	11
BERLÁSZ Jenő: Mikrofilm-cinjegyzékeink újabb füzete -----	12
TOMBOR Tibor - FARKAS László: Uj épületünk építési-tervezési munkáiról -----	14
SZENYI MIHÁLYI János: Megjegyzések Kemény G.Gábor cikkéhez -----	17
PAPP István: Szakkatalógusunk rekonstruk- ciójához -----	19
V.WINDISCH Éva: Könyvtárunk nevééről -----	23
Munkánkról, megbeszéléseinkről, rendezvé- nyeinkről -----	26
Megválasztották a szakszervezeti bizalmiakat	28
[Szakszervezeti vezetőségválasztás] -----	29
1962-1964 alapszervezetünk statisztikáinak tükrében -----	31
Télapó-várás a könyvtárban (Z.T-né) -----	33
A KISZ-szervezet 1965.évi munkatervéből ----	34
Hírek -----	35
Reménykedő ... -----	36

Borítófedélen könyvtárunk ujévi
üdvözlő lapja
(Fery Antal fametszete Mátyás ki-
rály törvénykönyve, az un. Decretum
Maius 1490 előttről való lipcsei
kiadásának címlapja nyomán)

AZ
Országos Széchényi Könyvtár
Pártszervezetének és
Szakszervezeti Bizottságának
lapja

Szerkesztő Bizottság:

Bánlaky Éva, Borsa Gedeon,
Csapodi Csabáné, Gombocz
István, Horváth Viktor, Papp
István, Somkuti Gabriella

Fel.szerkesztő és kiadó:
Horváth Viktor

Szerkesztők:

Papp István
Somkuti Gabriella

Kiadja az Országos Széchényi
Könyvtár Szakszervezeti Bi-
zottsága, Budapest VIII. Mu-
zeum körút 14/16 -----

Országos Széchényi Könyvtár
házi sokszorosítása
Budapest VIII. Muzeum utca 3

Lepzártta: 1965. február 15.

H u s z é v e s a Közalkalmazottak Szakszervezete

Szakszervezetünk, a Közalkalmazottak Szakszervezete husz évvel ezelőtt, fővárosunk felszabadulása után néhány nappal alakult meg.

Bár a közalkalmazottak egy részében már korábban is éltek haladó törekvések, a munkásosztály szakmai szervezkedéséhez hasonló politikai tömörülésre nem volt lehetőségük. Csak a Tanácsköztársaság fennállása és az azt közvetlenül megelőző hónapok jelentettek ez alól kivételt, amikor rövid ideig létezett és működött közalkalmazotti szakszervezet. A Horthy-fasizmus huszonöt éves ellenforradalmi rendszere le is vonta ennek tanulságait, tiltotta és üldözte a közalkalmazottak minden demokratikus megmozdulni akarását. Így csak a felszabadulás nyitott utat a közalkalmazottak szervezkedése előtt és az országunk társadalmi-állami rendszerében bekövetkezett változások tették lehetővé megszilárdulását és azt, hogy szakszervezetünk felzárkózhasson az egész magyar szakszervezeti mozgalomhoz.

Első lépésként, 1945. február 22-én a Magyar Közalkalmazottak Országos Szakszervezete alakult meg. Nem sokkal később, 1945. március 20-án, a mai értelemben vett közalkalmazottak még egy másik szakszervezetet is alakítottak, a Városi, Megyei és Községi Alkalmazottak Országos Szövetségét. E két szervezet azután - az iparági szervezkedés elvének megvalósítása során - 1949 októberében "Közalkalmazottak Szakszervezete" néven egyesült. Ez az egyesülés tette lehetővé, hogy szakszervezetünk - a magyar szakszervezetek XVII. kongresszusának határozatát követve - elláthassa a közalkalmazotti dolgozók érdekvédelmét, szociális és kulturális igényeik kielégítését; szervezze a dolgozók politikai és szakmai továbbképzését, kifejlessze a hivatali munkamozgalmat és segítséget adjon a népi közigazgatás megteremtéséhez. A közalkalmazotti szakszervezeti mozgalom ettől kezdve vált szerves részévé az ország társadalmi, gazdasági és politikai életének, szervezeti kereteinek.

As egyesülési kongresszus és a Közalkalmazottak Szakszervezetének 1952 áprilisában tartott II. kongresszusa helyesen jelölték ki a mozgalom szervezésének fő feladatait, mégis szakszervezetünk akkori munkája a maga egészében nem felelt és nem felelhetett meg a várakozásoknak. A szakszervezetben belül a munkamozgalmi feladatok megoldásában való gyakorlatatlanság, a látszatmegoldások, az érdekvédelmi tevékenység háttérbe szorulása; a külső körülményekben az a tény, hogy az akkori vezetők lebecsülve a szakszervezetek szerepét a szocializmus építésének időszakában, azt háttérbe szorítani igyekeztek, egyformán gátolták annak fejlődését.

A szakszervezeti munka új lendületet 1956 elején nyert, amikor az SzKP XX. kongresszusának kedvező hatása hazánk politikai és társadalmi fejlődésében is érezhetővé vált. Szakszervezetünk akkor megtartott III. kongresszusának határozatai mai távlatból is megítélve jó irányt mutattak a mozgalom fellendítéséhez.

A kongresszus megtartása után azonban végig zúgott az országon az ellenforradalom vihara. Bár azokkal a politikai, ideológiai és szervezési problémákkal, amelyeket az ellenforradalom és a következményekel váltottak ki, szakszervezetünknek is meg kellett birkóznia, joggal állapíthatjuk meg, hogy szakszervezetünk vezető és középszervei, valamint az alapszervezetek túlnyomó többsége is helytállt és igyekezett megóvni a szakszervezeti mozgalom érdekeit.

Az ellenforradalom leverése után lehetővé vált azoknak a hibáknak feltárása és kijavítása, melyek az 1950-es évek első felében a szakszervezeti élet egészséges fejlődését gátolták. Könyvtárunkban is ebben az időben alakult újjá szakszervezeti alapszervezetünk és vetette meg alapját a mai szakszervezeti munkának.

A munkáshatalom megszilárdítása - mint a dolgozók helyesen felfogott érdekvédelmének központi kérdése - s ennek érdekében a hivatali munka szakszervezeti eszközökkel való segítése, a politikai nevelő munka, a törvényesség védelme került szakszervezetünk tevékenységének előterébe. Ugyanakkor a "közvetlenebb" érdekvédelem kérdései: a munka-és életkörülmények fokozatos javításáért, a helyes bérrendszer kialakításáért, a bérfelzárkózásért, a szociális juttatások és az üdültetés színvonalának emeléséért folytatott munkánk is eredményes volt. Nem alaptalanul és dicsekvés nélkül mondhatjuk el: nőtt szakszervezetünk tekintélye dolgozóink körében.

E célok megvalósításához a levetéseket pártunk és kormányunk intézkedései biztosították, amelyek fellendítették gazdasági életünket, segítették a munka-és életkörülmények kedvező fejlődését és egész társadalmunkban kedvező politikai légkört teremtettek. Így 1960-ban szakszervezetünk IV. kongresszusa már úgy értékelhette a helyzetet, hogy az egész magyar szakszervezeti mozgalomhoz felzárkózott közalkalmazotti szakszervezeti mozgalom a párt iránymutatása alapján, a tagság nagy többségének támogatásával tevékeny és eredményes részt vállalt az ország eszmei, politikai és gazdasági konszolidálódásának folyamatából és felkészült arra, hogy tevékenyen közreműködjön a szocializmus építésének további munkájában. Az ennek során előtérbe állítandó feladatokat már a IV. kongresszus többé-kevésbé a mai formájukban jelölte ki, s így ezt az irányvonalat folytatta 1963-ban szakszervezetünk V. kongresszusa is.

Mai feladatainkat elsősorban az szabja meg, hogy a szocializmus építésének központi problémájává a népgazdaság fejlesztése vált. Ennek kapcsán - mint minden kulturális intézményben, úgy könyvtárunkban is - a központi feladat sajátos eszközeinkkel való támogatása, a rendelkezésünkre bocsátott gazdasági eszközökkel való takarékoskodás és azok célszerű felhasználása, a szocialista rendszer létrehozásában elért vívmányok megszilárdítása határozzák meg jelenlegi munkánk tartalmát.

Ezek a feladatok állanak az ujonnan megválasztandó tisztségviselők

s tagságunk előtt, és az a kötelezettség, hogy a husz év alatt elért eredményeinkre támaszkodva még következetesebben tudjunk céljainknak megfelelni. További fejlődésünknek előfeltételei biztosítva vannak. Alapszervezetünk aktivistái, tagságunk támogatása olyan erőt jelent, amely lehetségessé, egyben kötelességünké is teszi, hogy könyvtárunk feladatainak jó megoldásával segítsük állami életünk fejlesztését, a gazdasági célkitűzések megvalósítását és azt, hogy további eredményeket érjünk el dolgozóink élet-és munkakörülményeinek, szociális és kulturális ellátottságának javításában.

KÖZLEMÉNYEK

KÖNYVTÁRUNK KOLLÉGIUMÁNAK MUNKÁJÁRÓL

JANUÁR 16-I ÜLÉS - Az osztály-és önálló csoportvezetők részvételével ez alkalommal a Kollégium kibővített ülést tartott. Az ülés napirendjén "A tudományos és szakkönyvtárügy fejlesztésének főbb célkitűzései a 3. ötéves tervidőszakban" és "Tájékoztató a Munka Törvénykönyve módosításáról" címmel szóbeli és az Igazgatási Osztály összeállításában "Tájékoztató a könyvtár kollégiumának 1964. évi munkájáról" c. előterjesztések szerepeltek.

Az előterjesztésekkel kapcsolatosan hozott főigazgatói határozatokat részint e számunkban más helyen, részint a későbbiekben ismertetjük. A Munka Törvénykönyvében történt módosításokat ismertető, a Szakszervezetek Országos Tanácsának kiadásában megjelent füzetet minden szakszervezeti csoportunk bizalmijához eljuttattuk.

JANUÁR 30-I ÜLÉS - A Kollégium könyvtárunk 1965. évi munkatervét, valamint a kollégiumi ülések 1965. első félévi napirendjének programtervezetét tárgyalta meg.

H i r e k

A Magyar Közlöny f.évi jan. 16-i 4.számában tették közzé a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnökségének 1001/1965. (I.16.) számú együttes határozatát a szocialista munkaverseny irányításáról, a termelési tanácskozásokról stb. kiadott 1022/1961. (XI.15.) Korm.számú határozat módosítása tárgyában.

A határozatból kivonatolva a könyvtárunkra is vonatkozó részeket az alábbiakban ismertetjük:

- Az intézményekben a tennivalók ismertetésének és megvitatásának, a szocialista vezetési módszereknek és az [intézményi] demokrácia érvényesülésének, a szakszervezeti taggyűlések stb. mellett fontos megnyilvánulási formája a munkaértekezlet.

- Az intézményekben főosztályonként, illetve osztályonként vagy csoportonként stb. kell munkaértekezletet tartani. A munkaértekezletet minden esetben össze kell hívni, ha az illetékes egyszemélyi felelős vezető, és a szakszervezeti szerv szükségesnek tartja.

- A munkaértekezletek napirendjét a mindenkor feladatokról és adottságoktól függően az illetékes egység vezetője a megfelelő szakszervezeti szerv véleményét meghallgatva határozza meg. Előkészítését az illetékes vezető a szakszerve-

zeti szervvel együttesen végzik.

- A munkaértekezletek rendszeres megtartásáért, az ott elhangzott javaslatok jegyzőkönyvben történő rögzítéséért, a jogos panaszok orvoslásáért, a helyes javaslatok megvalósításáért az igazgató, a hivatal, főosztály, osztály stb. vezetője személyében felelős. Az illetékes vezető 15 napon belül köteles a javaslattevő dolgozó részére választ adni, s intézkedéséről a következő munkaértekezleten beszámolni.

A kormányhatározat a következőkben az ellenőrzés és a személyi felelősség módozatairól, valamint arról intézkedik, hogy a művelődésügy stb. területére a miniszter az érintett szakszervezet elnökségével együttesen a munkaértekezletek (szakmai értekezletek) rendszerét külön utasításban szabályozza.

Könyvtárunk főigazgatója a szakszervezeti bizottsággal egyetértésben a könyvtár 1964.évi beszámolója és 1965.évi munkaterve főbb kérdéseinek ismertetése és a munkatervi feladatok végrehajtásának megtárgyalása napirenddel f.évi február 26-án (pénteken) 14 órára ÖSSZDOLGOZÓI MUNKAÉRTEKEZLETET hívott össze. Az értekezletet a díszteremben tartjuk, írásos anyagát (az 1964.évi beszámólót és az 1965.évi munkatervet) az Igazgatási Osztály az osztályokhoz eljuttatta.

FÜGEDI PÉTERNÉT, a Bibliográfiai Osztály és NÉMET MÁRIÁT a Hirlaptár vezetőjét a könyvtár főigazgatója meghívta, hogy vegyenek részt az 1965. évben a Kollégium munkájában. A január 16-i kibővített kollégiumi ülés mintájára az Intézetvezetés több kérdés megtárgyalásánál tervezi az osztály-és önálló csoportvezetők meghívását. A Kollégium az első félévi programban további két kibővített ülés összehívását irányozta elő.

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

ÚJ MUNKATÁRSAINK [a * -gal jelzettek már előzetesen időszakai főfoglalkozásu alkalmazással könyvtárunkban dolgoztak]: Balogh Éva könyvtáros II. (Bibliográfiai Osztály), * Dunai Mária szakmunkás (Könyvkötészet), Fallier Erika könyvtáros II. (Könyvtárközi Kölcsönzés), * Ferenczfi Klára szakmunkás (Könyvkötészet), dr. Kelecsényi Gábor tud.munkatárs (Könyvfeldolgozó Osztály), Kovács Béláné kiemelt termelő szakmunkás (Könyvkötészet), * Kresalek Béla szakmunkás (Gondnokság), dr. Lakatos Lászlóné előadó (Gazdasági Hivatal) * Molnár Sándorné kisegítő III. (Gondnokság), * Nemere Zoltánné adm.ügyviteli dolgozó I. (I.A.főosztály), * Pálmai Éva könyvtáros II. (Bibliográfiai Osztály), * Román Anna könyvtáros II. (OGyJ szerkesztősége), * Szalai Zoltánné könyvkötő szakmunkás (Hirlaptár), * Tajti Andrásné könyvtári raktáros (Raktári Osztály), * Takács Mária könyvtáros II. (Raktári Osztály), * Tudós Erika könyvtáros II. (Raktári Osztály)

ELTÁVOZTAK KÖNYVTÁRUNKBÓL: dr. Benedicty Róbert könyvtáros I. (kilépett), Szász Magda főkönyvtáros (áth.Dohánykutató Intézet), Tóth Sándor osztályvezető-helyettes (áth.MTA Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézet)

ÁTSOROLÁSOK: Kiss Györgyné előadó, Kuszi Attila könyvtáros II., Tamás Péter osztályvezető-helyettes, aki egyben megbízást nyert a Könyvtárközi Kölcsönzés csoportjának vezetésére.

könyvtárunk munkájáról

S o m k u t i G a b r i e l l a
KÖNYVTÁRUNK 1964. ÉVI TÁJÉKOZTATÓ MUNKÁJÁRÓL

A könyvtári munkát sokféle szempontból lehet és szokásos is értékelni. Az állomány kritikai elemzése éppoly lényeges, mint a nyilvántartás rendszerének, vagy a szorosabban vett tartalmi feltártságnak vizsgálata. A kívülállóknak azonban egy könyvtár tevékenységét igen gyakran az aktív vagy passzív tájékoztatás formáin, ill. annak egyes konkrét esetein mérjük le. Különösen így van ez, ha az érdeklődő fél külföldi, aki egyetlen válaszból alkot képet önmagának a könyvtár munkája egészéről. Ezért úgy hisszük, nem minden tanulság nélkül való, ha megvizsgáljuk könyvtárunk egy év alatt külföldre adott írásbeli tájékoztatásainak számát, jellegét, a kérdezők személyét és földrajzi hovatartozását, az adott válaszok pozitív, ill. negatív voltát, felsorolva egyes érdekesebb kérdéseket is.

Könyvtárunk egyes osztályai az elmúlt évben 241 esetben adtak írásbeli választ külföldről érkezett kérésekre. (Olvasószolgálat 94, Zeneműtár 80, Hirlaptár 24, Kézirattár 21, Színháztörténeti Tár 9, Régi és Ritka Nyomtatványok Tára 7, Kisnyomtatványtár 3, Nemzetközi Csereszolgálat 3.) A Szovjetunióból és a szomszédos népi demokráciákból 73, nyugati államokból 128, a tengerentúlról 40 esetben kértek felvilágosítást. A kérdések kb. 65 százalékban magánszemélyektől, 35 százalékban intézményektől érkeztek. Az esetek 12.4 százalékában kellett negatív választ adni. Ez olyan esetekben fordult elő, ha pl. a keresett dokumentum nem volt meg a könyvtár állományában, vagy a kérdésre a könyvtár birtokában lévő dokumentumok alapján nem lehetett kielégítő választ találni. Teljesen elutasító feleletet általában nem küldtek, az érdeklődőt ilyenkor oda irányították, ahol a keresett anyagot ill. felvilágosítást feltehetőleg megkaphatta.

A kérdések tartalmi részét illetőleg természetesen a hungarika vonatkozások dominálnak, bár akadnak olyan kérdések is, melyek a könyvtár nem-magyar és nem-magyar vonatkozású anyaga iránt érdeklődtek. Pl. az OSzK-ban található török könyvek jegyzékének összeállítása, bizonyos értelemben a Haydn-kutatások egy része, egy első-világháborús Hindenburg nyilatkozat megkeresése egy bécsi újságban, Thomas Mann és Adalbert Stifter levelei a Kézirattárból stb. A válaszok legnagyobb részét irodalmi, történelmi és zenei kutatások számára szolgáltatottak értékes adatokat. Nem egyszer azonban az adatszolgáltatásokon túlmenően kiterjedt kutatómunka és részletes anyaggyűjtés vált szükségessé.

Igy több bibliográfiai összeállítás született, pl. "Krim a magyar szépirodalomban" címmel egy jaltai kutató részére, a kifejezőképesség fejlesztésének bibliográfiája az Országos Pedagógiai Könyvtár számára, a Magyarországon 1800-1937 között megjelent pénzügyi, kereskedelmi és ipari folyóiratok válogatott jegyzéke, stb.

A legtöbb tájékoztatást természetesen a legnagyobb gyűjteményre támaszkodó részleg, az Olvasószolgálat adta. Egyik igen jelentős tájékoztatása volt a rosztovi Solohov kiállításra készült anyag, mely az író műveinek magyarországi elterjedtségét és visszhangját dokumentálta. Figyelemreméltó még egy firenzei kutató számára készült életrajzi összeállítás Róna Irénről (Komját Aladárné). Több jelentős, a tartalmi összefüggéseket is feltáró bibliográfiai összeállítást már az előzőkben említettünk.

A Zenemítárhoz érkezett külföldi megkeresések közül a kutatás tárgya 13 esetben bibliográfiai adatokra, 15 esetben irodalmi források feltárására, 33 esetben ténybeli adatokra, 10 esetben egyéb közlésekre irányult. Negatív választ 9 esetben adtak. Érdekesebb tájékoztatások voltak: egy washingtoni egyetemen működő muzikológus és zongoraművész Liszt Ferenc 1865 után komponált zongoraműveinek a Zenemítárban található kéziratairól kért és kapott áttekintést. A kölni Haydn-Institut kérdése egy Haydn-kantáta egykoru kézirat másolatával kapcsolatos problémákra vonatkozott. Egy Mississippi-állambeli egyetemi tanár Heller István zeneszerzőről készülő monográfiájához nyújtottak részletes forrás-feltáró tájékoztatást. A tematikus (hangjegyes téma-kezdetekkel ellátott) tájékoztató-levél példajaként említhetjük azt a részletes jegyzéket, amit egy prágai kutatónak a Zenemítár egyik XVIII. századi kézirat kötetéről állítottak össze.

A Hirlaptárba érkezett levelek egy része magyar folyóiratok részletes bibliográfiai adatai után tudakozódott. Ilyen kéréseket küldött többek között a British Museum, a marburgi Staatsbibliothek és többizben a berlini Staatsbibliothek. Utóbbi könyvtárban a Németországban megtalálható külföldi folyóiratok lelőhelyjegyzéke készül s ennek magyar anyagához szolgáltatottak pontos adatokat. A kérdések másik típusa egy-egy konkrét személyhez, vagy eseményhez fűződő cikket keresett. Ezek a legproblematisabb kérdések, mivel gyakran sem a kronológiai, sem a földrajzi megközelítés nem szűkíti le annyira a kérdéses területet, hogy az anyag átnézése ne jelentene - időhiány miatt - megoldhatatlan feladatot. Néha azonban itt is sikerül eredményt elérni, pl. egy amerikai kutató kérésére kikeresték a Magyarországon elhunyt Matilda Lotz amerikai állatfestőnek nekrológiáját. Részletes bibliográfiai összeállítás készült Alexander Moissi (1880-1935) albán származású német színész, Reinhardt társulata tagjának budapesti vendégszerepléseivel kapcsolatos sajtóvisszhangról, 1908-1927 között. Itt adták a könyvtár talán egyetlen természettudományi vonatkozású bibliográfiai tájékoztatását: a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökség több magyar tudós izotópokkal kapcsolatos orvosi cikkei után érdeklődött. Kuriózusként említhető a mániákus örökség-kutató típusa, aki ezuttal Izráelből jelent-

kezett s egy kb. 40 évvel ezelőtt megjelent ujsághír alapján vélt egy milliós hagyatékhoz jutni. A hirt nem sikerült megtalálni.

A Kézirattárhoz intézett kérdések többsége arra vonatkozik, hogy szerepel-e az állományban egy bizonyos kézirat vagy kézirat-csoport. A kérdéseket cím szerint, szerző szerint, téma szerint vagy az előző tulajdonos (hagyaték esetében) szerint teszik fel. Előfordul hogy az érdeklődő országos viszonylatban vár választ, ilyenkor a nemzeti könyvtári funkcióból következőleg országos szintű kutatás szükséges. A berlini Thomas Mann-Archiv például a Magyarországon fellelhető valamennyi Thomas Mann levél után érdeklődött. Összeállítást kértek a külföldön lévő magyar vonatkozású kódexekről is. Egyes kéziratokról néha egészen speciális felvilágosításokat kell adni. Így pl. a kölni egyetem ókori intézete kritikai szövegkiadás céljából egy középkori Trója-regény után kutatott s a kézirat pontos datálásához részletes paleográfiai elemzés, valamint vízjegy-meghatározás volt szükséges. Érdeklődtek asztrológiai kéziratok, német kódex-töredék és 1945 előtti magyar kódex-facsimile kiadások után.

A Színháztörténeti Tár tájékoztatásainak középpontjában a magyar színháztörténetre vonatkozó adatok álltak. A Madách-centenárium kapcsán Bécsbe magánszemélynek, Prágába a cseh Tudományos Akadémiának küldtek felvilágosítást. A kölni Haydn-Institut az Eszterházy-féle Haydn opera-előadások díszlet- és jelmez-terveiről kapott leírást. Pozsonyból a szlovák színjátszásra New Yorkból magyar színészekre vonatkozó adatokat kértek.

A Régi és Ritka Nyomtatványok Tára főleg bibliográfiai adatszolgáltatásokkal nyújtott értékes támogatást több külföldi kutatónak. Egy esetben nagyobb irodalomtörténeti kutatásra is sor került. Az adott tájékoztatások közül kiemelkedik egy nagyszombati kutató turcika kiadványához kért hungarika röplap-anyag közlése, továbbá az L.G.Czigány kutatásaival kapcsolatos válaszadás, aki a British Museum könyvtárában felfedezte az eddig ismeretlen és irodalomtörténetileg is figyelmen kívül hagyott Kölcsey "Második felirat az ifjak ügyében" c. művet.

A Kisnyomtatványtárnak főleg plakát-gyűjteménye iránt mutatkozott érdeklődés. Egy holland magángyűjtemény részére plakátkatalógust küldtek, a lipcsei Deutsche Bücherei a Tanácsköztársaság plakátjairól kért összeállítást. Csehszlovák kutatók a XIX. századi választásokkal kapcsolatos felvidéki plakátokat, ill. azok mikrofilmjeit kapták.

Bár a Térképtár külföldre írásbeli tájékoztatást nem adott, megemlékezünk az ittjárt külföldi kutatókról és a részükre helyben adott tájékoztatásokról. K.Ulbrich osztrák kutató "Gesamtbibliographie von Burgenland" c. készülő munkájához a területre vonatkozó régi térképek adataival értékes segítséget nyújtottak. Egy lengyel kutató figyelmét számos, előtte ismeretlen polonikára hívták fel. Érdekeségre tarthat számot a közös szlovák-magyar ar-

cheológiai kutatások eredményeképpen feltárt honfoglaláskori vezér-sírnak Álmos vezér sirjával való azonosításához régi térképek segítségével nyújtott adatok.

Külön csoportba tartoznak azok a külföldre eljuttatott összeállítások, beszámolók, melyek a magyar könyvtári, ill. kulturális életre vonatkoznak és egy-egy külföldön megjelenő nemzetközi tájékoztató kiadvány magyar részeként jelennek meg. Már-már örök panasz az, hogy a külföldi lexikonokban, kézikönyvekben Magyarország nincs méltóan képviselve, - szerencsére egyre inkább kezdik felismerni, hogy ez elsősorban rajtunk, a mi aktív informatív tevékenységünkön múlik. Éppen ezért rendkívül fontos a Nemzetközi Csereszolgálat tevékenysége, mely külföldi kapcsolatai között érintkezést tart fenn a könyvtárügy nemzetközi szerveivel is. Ezek közül is elsősorban az UNESCO számára ad időnként felvilágosításokat a magyar könyvtárügy új fejleményeiről vagy szervezeti kérdéseiről. Az elmúlt évben az UNESCO "Bibliographical services throughout the world 1960-1964" c. kiadványa számára készítettek részletes összefoglalást a Magyarországon folyó bibliográfiai munkáról, annak központi szerveiről, a könyvtárak bibliográfiai együttműködéséről, ismertetve a nemzeti bibliográfia rendszerét és a legfontosabb szakbibliográfiákat. Ugyancsak az UNESCO részére készült az MTA Jogtudományi Intézetével közösen a "Bibliographies courantes des publications officielles nationales" c. kiadványba egy kimutatás a magyar országgyűlési, minisztériumi, statisztikai, bírósági és egyéb hivatalos kiadványokból. Az elmúlt évben jelent meg 3. kiadásában az UNESCO "Handbook on the international exchange of publications" c. nagy kézikönyve, melynek magyarországi fejezetét szintén a Nemzetközi Csereszolgálat állította össze. Hasonlóképpen egy FIAB kiadvány számára a magyarországi színházakra vonatkozó részt a Színháztörténeti Tár állította össze. Egy Bécsben készülő európai színháztörténet magyar kép-anyagát ugyancsak a Színháztörténeti Tár választotta ki. Több osztály szolgáltatott adatot a bolognai "J.Hopkins" egyetem készülő bibliográfiai kézikönyvéhez. Széleskörű kapcsolatokat épített ki a Zeneműtár a zene-könyvtár építés néhány elméleti, módszertani problémájának tisztázására. Tizenegy főváros nagy zene-könyvtárával léptek érintkezésbe, elsősorban a zeneműtári gyűjteményhatárok és a nemzeti fonotéka ügyeivel kapcsolatos tapasztalatok kicserélésére. Ennek kapcsán alkalom nyílt a jövőendő nemzeti könyvtár zeneműtárának és hangfelvételi gyűjteményének berendezésével és teljes apparátusával a külföldi társintézményeket megismertetni.

A tájékoztatás csak egy része a könyvtári munkának, úgy is mondhatnánk, hogy "felépítménye" a könyvtár "alapozó" munkáinak: a gyarapításnak és feldolgozásnak. Eredményei sem a könyvtár eredményeiben tükröződnek, a kapott tájékoztatások visszhangja is igen ritka. De ennek ellenére a könyvtáros munkájának egyik legszebb, legérdekesebb részét alkotják.

UJABB SZERZEMÉNYEINK

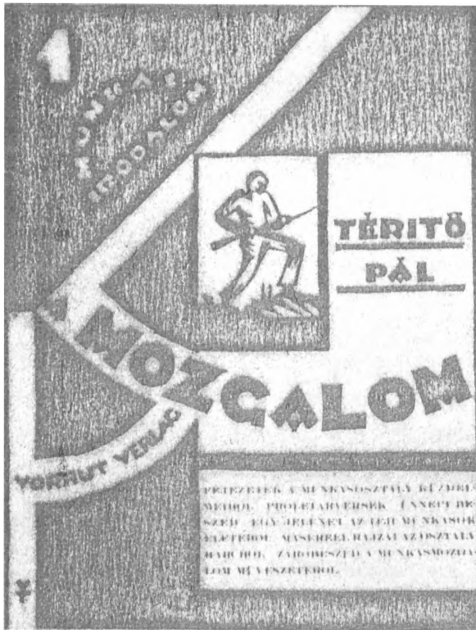
Elég ritkán fordul elő, hogy a Kézirattár kódexgyűjteménye szaporodik. Persze az 1964-es év nagy eseménye, a hazatért korvina aranyfüstlemezeinek csillogása minden egyéb szerzeményt elhalványít, mégis ismertetést érdemel egy másik vétel is.

Egy régi ügyfelünk egy "stancliciban" 15 darab szurágtá, német nyelvű kéziratdarabkát hozott, melyek közül a legkisebb mintegy 5 mm² nagyságu volt. Hosszas "dominózás" után kiderült, hogy az első látásra nagyon siralmas állapotban lévő töredékekből egy nagy fólió alakú levél felét csaknem teljesen össze lehet állítani.

Ezután meg lehetett állapítani, hogy a kézirat egy XV. század végi "Aderlasskalender", mely megszabja, hogy milyen hónapban, milyen napon, milyen napszakban, mely testrészen kell éret vágni. A "De flebotomia" a középkori orvostudomány fontos részét képezte; a kódexirodalomnak mind latinul, mind a nemzeti nyelveken divatos műfaja volt. Latinul nálunk is több változata megvan, német kódexeink között azonban eddig nem volt. Lokalizálni is lehetett: bécsi eredetű. - Még egy másik kéz írásával készült ugyancsak XV. századi angol receptkönyv-darabka is volt a töredékek között.

Hátra volt még az összeállított lapnak ebben az állapotban való rögzítése, melyet Kozocsa Ildikó végzett a restauráló laboratóriumban. Rendkívül kényes feladat volt, mert a töredékek egy könyv kötéstáblájából kerültek elő és hátukat vastag csirizréteg borította (alatta szerencsére nem volt írás). Ezt tehát a legkisebb darabokról is le kellett kaparni, azután a darabokat a megfelelő rendben felragasztani. E munka eredményeként német kódexeink - 1956 óta először - egy új töredékkel szaporodtak. - V.A.

Két érdekes munkásmozgalmi és irodalmi dokumentummal gyarapodott könyvtárunk. "A Mozgalom" c., Bécsben 1925-ben megjelent kiadvány felfedezésére érdekes nyom vezetett. A "Csendőrségi Nyomozókulcs" közlése szerint e sajtóterméket, melyet Térítő Pál szerkesztett, Magyarországról kitiltották. "A Mozgalom"-nak azonban sehol sem sikerült nyomára bukkanni. Mult év decemberében az "Élet és Irodalom" egy beszélgetést közölt a Magyarországra visszatért Kahána Mózes emigráns íróval, aki többek között elmondotta, hogy egyidőben Térítő Pál álnéven írt. Sikerült Kahána Mózesrel kapcsolatba lépni, aki fényképezésre készséggel rendelkezésre bocsátotta saját példányát. Így került "A Mozgalom" fotomásolata könyvtárunk állományába. A 24

lapos füzetet, melyben vezércikk, versek, egy jelenet és egy, a proletárművészettel foglalkozó cikk található, teljes egészében Kahána Mózes írta. A füzetet F.Masereel fametszetei gazdagítják, köztük a művész egyik legismertebb munkásábrázolása, az 1918-ban készült "Egy ember keresztútja" c. sorozatból. Végezetül hadd idézzük még az író akkori szavait: "A proletáriátus művészete, amely az ifjúkor küzdelmes, de határtalan bizakodással teli éveit éli, még nem bontotta ki összes energiáit, sokat tapogatózik, sokat csuszamlik, de mindjobban összefonódik a való élettel (az osztályharc), lehetőségekben, anyagban, formában folyton gazdagszik és egy vérmes ígéretekkel telt világ áll előtte..." (23 p.) - Az értékes dokumentum felkutatása és a fotomásolat megszerzése Markovits Györgyi érdeme.

Az "1928" c. irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat két számának beszerzése irodalomtörténeti csemegének számít: a folyóiratot ugyanis Wagner Györggyel együtt Radnóti Miklós szerkesztette, még eredeti nevén, Glatter Miklós név alatt. A haladó szellemű folyóiratba Radnóti nemcsak verseket, hanem könyvismertetéseket és filmkritikákat is írt. A folyóiratnak csak ez a két száma jelent meg. - /sg/

MAGYAR KÖNYVÉSZET1963

Másodizben jelent meg könyvtárunk bibliográfiai osztályának szerkesztésében a Magyar Nemzeti Bibliográfia éves kumulatív kötete. Szerkesztési elvei nagyjából az előző évkör feldolgozásával azonosak: az ETO 321 szakcsoportjában elrendezett anyagban a sokoldalú tájékozódást precíz utalórendszer biztosítja. Mind az utalók, mind pedig a kötet végén található mutatók (ismertetésükre még visszatérünk) kizárólag a szakjelzetek felhasználására épülnek. Erről - a kezdetben talán a megszokottnál bonyolultabbnak tűnő - módszerről alapos megismerés után megállapíthatjuk, hogy a MNB szerkesztői megtalálták a leghelyesebb megoldást az utalások pontosságának és áttekinthetőségének biztosítására, kiküszöbölve az egyedi tételszámozással járó nehézkes és időigényes többletmunkát.

A szakcsoportokon belül továbbra is betűrendben követik egymást a címleírások, melyek a szabvány által előírt adatok mellett, igen helyesen, a könyvtári forgalomban kapható művek árát is közlik. Az adatok közül egyedül az OSZK jelzetének feltüntetését tartjuk vitathatónak. Bár az OSZK dolgozói és olvasói számára ez az adat sok esetben hasznos lehet és kiküszöböli a betűrendes katalógusban való másodszori keresést, - de kérdéses, hogy ez a szempont egy országos és nemzetközi érdeklődésre számottartó, a magyar könyvtermés egészét regisztráló kiadvány esetében indokolt-e?

Igen öröndetes, hogy a bibliográfia a könyvtermés regisztrálásán túlmenően kiterjeszti gyűjtőkörét az adott időszakban megjelent térképekre, zeneművekre és hanglemezekre is, így - a periodikák kivételével - valóban a magyar kultúra egy-egy éves termését reprezentálja. Szükségszerű és indokolt, hogy a nyomtatott dokumentumok feltárásában bizonyos szelekciót alkalmaz; a használati és kisnyomtatványok, sokszorosított jegyzetek, efemer tartalmu brosurák feldolgozása feleslegesen duzzasztaná a kiadványt és használatát nehezítené. Meggondolandónak tartjuk azonban a középiskolai tankönyvek és évkönyvek kihagyását, melyek a magyar könyvtermés szerves részei.

Az MNB mutatórendszere az előző évi kötethez képest gazdagodott: a betűrendes szerzői, a sorozat- és sorozatszerkesztői mutatók mellett külön tájékoztatást kapunk a kongresszusi kiadványokról és a budapesti kiadóvállalatokról is. De hiányoljuk az ezuttal mellőzött betűrendes szakcsoportmutatót, mely az ETO rendszerében kevésbé tájékozott kutatót eligazítaná.

Ugyancsak módosult némileg a tartalomjegyzék elhelyezése és összeállítása is. A kötet elejére helyezett ETO rendszerű szakmutató ezuttal már a lapszámokat is közli és egybekapcsolódik a kötet többi részének tartalomszerű felsorolásával. Ez a megoldás áttekinthetőbb és szerencsésebb az előző kötetben alkalmazottnál.

Külső előállítását tekintve a kiadvány igen szép, tipográfiai elrendezése

esztétikus, jól olvasható. Kár, hogy a gépen utólag pótoltt ékezetes betűk egyenetlenségeit ezuttal sem sikerült kiküszöbölni.

Az MNB 1963. évi kötetének terjedelme az előző, összevont két év anyagát tartalmazó gyűjteményhez viszonyítva (az 1961-62. évi: 873 lap, az 1963. évi: 559 lap, mutatók nélkül) nemcsak azt az örvendetes tényt dokumentálja, hogy könyvtérmsünk növekedőben van, de bizonyítja azt is, hogy a Bibliográfiai Osztály e megnövekedett könyvtérmsés regisztrálásában kitűnően megállta helyét, sőt, a kumulatív kötetet sikerült az előzőnél valamivel hamarabb, nem egészen egy év eltelté után a könyvtárosok és kutatók kezébe adni. Köszönet és elismerés illet érte mindenkit, akinek része volt e munkában. - (F.L.)

MIKROFILM-CIMJEGYZÉKEINK UJABB FÜZETE

A könyvtári címjegyzékeknek, katalógusoknak nyomtatásban való közzététele vitathatatlanul jó szolgálatot tesz a tudományos kutatómunkának. A füzet- vagy könyvalakban megjelenő címjegyzék többé-kevésbé felmenti a kutatót attól, hogy minden felmerülő kérdésben kénytelen legyen a könyvtárba fáradni s az ottani, helyhez kötött cédulakatalógustól eligazítást kérni. A publikált címjegyzék valóssággal szárnyra kapja a nehézkes cédulakatalógusok anyagát s elröpíti nemcsak a helybeli szakemberek íróasztalára, hanem a vidék messzi városkáiba, sőt a külföldre, akár a tengertúlra is, hogy támaszul szolgáljon egy-egy távoli gyűjtemény, jelen esetben könyvtárunk anyagában való tájékozódáshoz. Mennyi fárasztó, időrabló levelezéstől kiméli meg a kutatót egy-egy jó katalóguspublikáció!

Ha ebből a szemszögből tekintjük az előttünk fekvő sorozat legújabb füzetét, amely a Kézirattárban őrzött analektáknak és leveleknek 1963 végéig elkészült s ugyanezen könyvtárban megtalálható mikrofilmjeiről ad világos áttekintést, csak örülni lehet a kiadványnak, feltéve, hogy nem marad kiadványraktárunk polcain, hanem valóban eljut mindenhova, ahol szükség van rá.

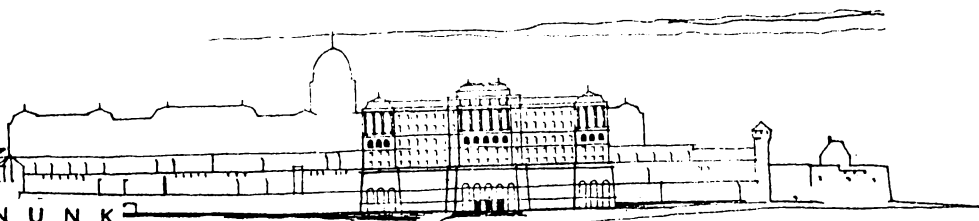
Mert ha ezeknek a füzeteknek széleskörű tudatos, akár ajándékozás formájában, távoli területeken történő elterjesztése bármi okból elmarad, csaknem minden jelentőségüket elvesztik. Maga az OSzK vajmi kevéssé szorul efféle segédletekre, hiszen cédulakatalógusai és egyéb nyilvántartásai idevágólag is bármikor pontos információval szolgálnak. Még a fővárosi kutatók tájékoztatása is aránylag csekély jelentőségű, hiszen a kiadványsorozat eddig csak olyan filmek jegyzékét nyújtja, amelyeknek kéziratosa eredetije is helyben van és bármikor rendelkezésre áll. Tudvalevő ugyanis, hogy a kutatás sohasem éri be a filmmel, ha az eredeti kéziratot is módjában áll látni, tanulmányozni. A filmre felvett szöveg leolvasása sokszorosan fárasztóbb és bizonytalanabb, mint a papirosról való olvasás. Tehát helyi vonatkozásban inkább csak gyakorlati célt szolgál az

ilyen prospektus: bizonyos klasszikus anyagokról sok esetben fölöslegessé teszi új filmfelvételek igénylését. A helyi s egyáltalán a hazai tudományos kutatás számára - úgy véljük - sokkal fontosabb lenne a külföldi gyűjteményekben őrzött, magyar tárgyú vagy vonatkozású kéziratokról készített, s Mikrofilmtárunkban meglevő felvételek jegyzékének kiadása. Talán ezzel lehetett volna kezdeni.

Ami egyébként Pálinkás Sándorné összeállító munkáját, s a füzet technikai kivitelezését illeti, arról őszinte elismeréssel emlékezhetünk meg. Gondosan leírt, világosan áttekinthető, az index által ügyesen, biztosan kezelhető kis segédlet. - BERLÁSZ JENŐ

Épülő

ÚJ OTTHONUNK

Tombor Tibor - Farkas László
ÚJ ÉPÜLETÜNK ÉPÍTÉSI-TERVEZÉSI MUNKÁIRÓL

1964

Az új épületünkkel kapcsolatos tervezési és építési munkák az elmúlt esztendőben is jelentős mértékben előrehaladtak. A kivitelezés terén bizonyos elmaradás mutatkozik, amely az építőipar általános helyzetéből adódott.

Megtörtént a két raktártorony alapozása

Szerkezeti vonatkozásban az év első felében megtörtént a két nagy raktártorony szintjének a teljes lesüllyesztése, ezt követően mind a két raktártoronyban elkészült az igen nagy műszaki feladatot jelentő alapozás. Mind az északi, mind a déli raktártorony négy-négy 2x7 méteres vasbeton pilléren nyugszik, amely áthatol a hegyoldal lazább talaján egészen a szilárd állagu mészköszikláig, sőt abba is egy méter mélységben beleágyazódik. Erre a négy hatalmas vasbeton pillérre kerül az a vasbeton szerkezet, amelyre az egész raktártorony majd ráépül. A korábban ismertetett tervek szerint a legalsó raktárszint alá mindössze másfél-két méter belmagasságu szerelőaknáknak kerültek volna. Az épület gépészeti tervezése során azonban újabb helyiségeket kellett biztosítani a légkondicionáló berendezések elhelyezésére. Ennek az igénynek a kielégítésére úgy alakította ki a tervezés a legalsó raktári szint alatti teret, hogy annak belmagassága kb. hat méter lett. Ez a megoldás mindenképpen előnyös és biztonságos a könyvtár számára, megszűnnek ezáltal a legalsó raktári szint nedvességszigetelésével kapcsolatos korábbi aggályaink.

Az épület különböző részein számos vasbeton-födém is elkészült. E munkák csoportjába tartozik az épület középső fölépcsőházi tere is, amelyben kiépült a vasbeton-pillérrendszer az ötödik épületszinttől a nyolcadik szintig, a csatlakozó szintek vasbetonfödémével együtt.

Elkészült a nyugati "középkupola"

Mindenki szemtanuja lehetett annak, hogyan alakul ki új épületünk központi ún. nyugati középkupolájának vasbeton héjszerkezete, majd hogyan hordják rá a deszkaboritást, a szigetelést, a vörösrézlemezeket és hogyan készítik a palafedési munkákat.

Szerkezetépítési szempontból nagy munkák folytak az épület északnyugati a Dózsa György-szobor mögötti baloldali, kiugró sarokrészében. Itt lesz a nyugati főbejárat amelynek előteréből indul majd a három darab 10-10 személyes gyorslift. Az elmúlt év során megtörtént ennek a sarokrésznek is a kiépítése szerkezeti vonatkozásokban.

Előrehaladtak a homlokzati helyreállító munkák is. A Budavári Palota épületeit Hauszmann Alajos vakolattal burkolta, a krisztinavárosi épületet kivéve. A mi új otthonunk a hatalmas épületkompleksznak egyetlen kőburkolatos tömbje. A renoválási munkák során elkészült számos főpárkány kőfaragó munkája és befejeződtek az épület északi, nyugati és déli szárnya VI-VII szintjein a homlokzati javítási és pótlási munkák. Hasonlóképpen az Oroszlán udvarra eső homlokzat déli, felsőszakaszának a renoválása is megtörtént. E munkák befejez-

tét jelezte a homlokzati magasállványok lebontása.

A szemlélő azt is megfigyelhette, hogy üvegezett ablakokat helyeztek be a VI-VII. épületszinteken. Ezeket a faablakkereteket még az ötvenes években gyártották; jelenleg ideiglenes jelleggel kerültek az ablaknyílásokba egyrétű üvegezéssel, hogy belső munkák végzését a tél folyamán is biztosítani lehessen.

Mi történt a tervezés területén?

A tervező mérnökök munkacsoportunk konzultációs és szaktanácsadó közreműködésével az év során globálisan elkészítették épületünk magasépítési munkái-ra vonatkozó tervdokumentációkat, az általános építészeti pallérterveket a csatlakozó szakipari tervekkel, belső építészeti vonatkozásban pedig kevés kivétellel az új berendezéseknek méretarányos tervét.

Jelentős mértékben előrehaladtak a padlók, falak, kőburkolatok, nyílászáró szerkezetek, lépcsők stb. tervezési munkái. Elkészültek a raktártömb acélszerkezeti állványainak és polcainak konszignációs tervei is, ezek alapján történik a teljes acélszerkezet megrendelése a Magyar Hajó -és Darugyárnál.

Épületgépészeti tervezés

A rendkívül bonyolult, szerteágazó épületgépészeti tervezői munkából csak a legfontosabbakat emeljük ki. Elkészültek az elmúlt év során az összes vízvezetékek és csatornák, továbbá a központi (táv) fűtés tervei, valamint az összes erőáramu villamos terv: világítástechnikai résztervek, a liftek (személy, teher és állományszállító), a körforgó (páternoszter), nemkülönbön a két raktártornyot összekötő vízszintes könyvszállító görgősor teljes kivitelezési terve.

A gyengeáramu villamosberendezések tervezése terén elkészült a távbeszélő központ és a teljes távbeszélő hálózat, a Siemens Telex géptáviró hálózat, a tűzjelző berendezési hálózat és a Zeneműtár hangtechnikai stúdiójának teljes dokumentációja.

Befejződött az elektrokozmotikus szigetelés, valamint az épület villámhárító berendezésének tervezése.

Az épületgépészeti tervezés egyik központi problémája volt a légtechnikai berendezések kialakítása. A két raktártorony ugyanis ún. "vasraktár" lesz, de ilyennek tekinthető a két raktártornyot összekötő raktárrész is, valamint a nyugati raktár. Ez a hatalmas raktártömb közvetlenül nem érintkezik a külvilággal, tehát fokozott gonddal kellett megtervezni egyrészt a világítástechnikai, másrészt a légtechnikai berendezéseket. A tervezés középpontjában az ember állt, hiszen biztosítani kell számára ezekben az ablak nélküli raktárakban a megfelelő, friss levegőt. A légtechnikai berendezéseknek azonban eleget kell tenniük a könyvhigiéniai követelményeknek is, ami azt jelenti, hogy a külső hőmérséklettől függetlenül a raktárakban 16-18 °C hőmérsékletet és a 45-50 százalékos relatív nedvességet kell biztosítani. Ez igen nagy műszaki feladatot jelentett. Hasonlóképpen sok gonddal járt a légkondicionálás megtervezése is, mert az ilyen berendezésnek nemcsak a beruházási összege igen nagy, de jelentős költségekkel jár üzemeltetése is.

Belső építészeti tervek

A berendezések (butorzat stb.) terén elkészültek az általános építészeti tervekbe való berajzolással az összes butor, berendezés stb. méretarányos elhelyezési tervei (a VII. szintű nagyolvasótéri berendezés kivételével).

Egyéb vonatkozásokban az elmúlt év eredményei közé tartozik, hogy véglegesen tisztázódott a Szent György-téri pótépülettel kapcsolatban a KMK elhelyezésének kérdése. Ebben a pótépületben kap helyet más intézményekkel együtt a KMK is 1900 négyzetméter alapterületen.

Még 1963-ban készült el 50 esztendő tárolási igényével számolva a könyvtár.

összes állományféleségének raktározási és állományvédelmi terve. Munkacsoportunk ezt a tervet a szakvezetőkkel folytatott tárgyalások során tovább finomította, a kollégium a tervtanulmányt megtárgyalta és azt több javaslattal kiegészítve elfogadta. E munka eredményeként történt meg a hatalmas raktártömb különböző részeinek, az egyes részek különböző szintjeinek elosztása az egyes gyűjtemények között.

1 9 6 5

Ahogy azt az ESTI HÍRLAP karikaturistája látta (megjelent az "Esti Hírlap" február 1-i számában) [Szerk.]

És ahogy azt a KÖNYVTÁRÉPÍTÉSI MUNKACSOPORT tervezi:

Az új esztendőben tovább folyik a munka mind tervezési, mind építési (kivitelési) vonatkozásban. A jelek arra mutatnak, hogy a most folyó évben elkészül mind a két raktártorony vasbeton és acéltartó szerkezete az összes fődémekkel. Ezzel párhuzamosan tovább folyik majd az épület szerkezeti kialakításával kapcsolatos munka.

A tervezés területén az immobil és mobil butorok tervezésére kerül sor, de napirenden szerepel a belső tereknek elkészítése tervvel is. Ez a tervező munka átnyulik még a következő évre is, hiszen a résztervek elkészítése során egyeztetni kell a már korábban elkészített épületgépészeti s egyéb terveket a kialakuló belső terek megépítésére vonatkozó új tervekkel.

A kivitelezés terén tovább fog folyni a munka, reméljük olyan ütemben és mértékben, hogy az eredeti határidők jelentősebb módosítása nélkül be lehessen majd fejezni a nagy vállalkozást.

Szabad szóval

MEGJEGYZÉSEK KEMÉNY G. GÁBOR CIKKÉHEZ

Kemény G. Gábor írása, mely "A történettudományi kutatás aktuális kérdései és könyvtárunk szakkönyvtári funkciói" címmel az OSZK Hiradó 1964. 9-10. számában jelent meg, két oknál fogva is nagy figyelmet érdemel: egyfelől, mint történész felveti a magyar történettudomány művelői előtt álló legsürgősebb feladatokat, másfelől, mint könyvtáros, e feladatok megoldásával kapcsolatos könyvtári szolgáltatások kérdését vizsgálja.

Első megjegyzésem nem is Kemény G. Gábor megállapításaira vonatkozik, de úgy gondolom, nem árt, ha megint egyszer felhívjuk a figyelmet a következőkre. Minden, az olvasók rendelkezésére álló prézens gyűjtemény elsősorban tájékoztató jellegű művek gyűjteménye. Nem véletlen az angol szóhasználat, mely ezeket a gyűjteményeket "reference library"-nek ismeri. Az olvasótermekben elhelyezett kézikönyvtárak, - akár szabad polcon, akár kikérés révén állnak a közönség rendelkezésére - nem véletlenül formálódtak ilyen tájékoztató jellegű művek, - enciklopédiák, lexikonok, szótárak, bibliográfiák, kézikönyvek, egyetemi tankönyvek, táblázatgyűjtemények, adattárak, áletrajzi lexikonok stb. - gyűjteményévé. Nem vitatható ugyanis, hogy egyfelől az ilyen fajta műveket, még a kölcsönző könyvtárak sem hajlandók más módon a közönség rendelkezésére bocsátani, másfelől egyetlen mű huzamosabb tanulmányozása, vagy még inkább egy szépirodalmi alkotás olvasása általában csak akkor történik könyvtárban, ha az olvasót erre, vagy szociális körülményei, vagy az a tény kényszeríti, hogy az olvasni kívánt mű csak prézens könyvtárban található.

Általában kialakult az a gyakorlat is, hogy kölcsönző szakkönyvtárak mind a tájékoztató jellegű műveket mind a kölcsönzésre szánt irodalmat együttesen, szabad polcon bocsátják a közönség rendelkezésére. (Ld. a KMK szakkönyvtárának gyakorlatát). Itt azonban már nem szabadpolcos "kézikönyvtárról", hanem bizonyos fokig "szabad raktár"-ról van szó, és nem szabad elfelejtenünk, hogy a szakirodalom széleskörű, szabad polcos rendelkezésre bocsátása elsősorban a kölcsönző közönség érdekeit szolgálja.

Fel kell vetnünk tehát a kérdést - és erre már Kemény G. Gábor írása is utal, - hogy milyen mértékben kell és lehet, egyfelől az általános olvasóteremben, másfelől a két szakolvasóteremben szabadpolcon a könyveket és folyóiratokat a közönség rendelkezésére bocsátani. A tekintetben, hogy a kimondottan tájékoz-

tató jellegű műveknek ott kell lenniök az olvasóterem polcain, úgy hiszem mindannyian egyetértünk. Nem vitás, úgy gondolom, az sem, hogy a történész és irodalomtörténész számára a történeti és irodalomtörténeti szakirodalom igen tekintélyes részét, nem mint tanulmányozandó dokumentumot, hanem mint a bibliográfiai, a forrás- vagy adatfeltáró tájékoztatás eszközt igényli a szakember az olvasóterem szabad polcán.

Sokszor hangoztatott igazság, melyet a könyvtári gyakorlat is igazol, hogy a történész és irodalomtörténész kutatásának tárgyát képező dokumentumok nagy részének bármilyen formában való előkészítése megvalósíthatatlan, hiszen a kutató többnyire a kevésbé ismert, kevesek által használt dokumentumok iránt érdeklődik elsősorban. Ez az ismert kutatói magatartás is indokolja tehát, hogy még prézens könyvtár esetében is, az olvasótermi kézikönyvtárba kerülő művek alapvető elbírálási szempontja, azok szaktájékoztatási értéke legyen. Ugy gondolom, arra a kérdésre, hogy ez miképpen érvényesül a történettudományi szakolvasóterem anyagának kiválasztásában, V. Windisch Éva fog válaszolni.

Nem tudok beletörődni abba, hogy a tájékoztatás alapvető szempontja a tanulmányi olvasóteremnek nevezett általános olvasóterem kézikönyvtári anyagának kiválasztásában háttérbe szoruljon. Ezzel úgy gondolom Kemény G. Gábor is egyetért. Szaktájékoztatást az OSzK látogatója csak két tudományterületen a (magyar irodalomtörténet és történelem) remélhet. De méltán elvárhatja valamennyi tudományterület művelője, hogy a nemzeti könyvtár nyújtson neki tájékoztatást a tudományterület magyar vonatkozású irodalmáról, - hiszen ennek az irodalomnak gyűjtése az OSzK elsőrendű feladata. Az általános olvasóterem anyagának összeállításánál tehát elsősorban azt kell figyelembe venni, hogy olyan tájékoztató gyűjteményt hozzunk létre, mely az egyes tudományterületek magyar vonatkozásairól ad megbízható felvilágosítást. Ennek a szempontnak a figyelembevétele az ún. "tanulmányi szintet" is feltétlenül biztosítja. Hiszen a tájékoztató jellegű művek között szerepelnek az egyetemi tankönyvek, magyar nyelvű tudományos szintézisek, a legfontosabb külföldi segédkönyvek.

A nemzeti könyvtár elismert tájékoztató feladatai közé tartozik a magyar könyvtermés egészéről nyújtott tájékoztatás. A magyar könyvpropaganda hathatós eszköze lehet, az újabb megjelenésű könyvek bemutatása. Ezt a célt szolgálja a Pajkossy György tervtanulmányában felvetett "változó" rész. Ebből következik, hogy eddig senki sem gondolt arra, hogy a két szakolvasóteremben ilyen változó anyagot bocsássunk az olvasók rendelkezésére. Véleményem szerint ez nem segítené elő a két szakolvasóterem szolgáltatásait. Igen hasznos volt, hogy Kemény G. Gábor avatott módon vetette fel a történettudományi szakolvasóteremmel kapcsolatos kérdéseket, de külön elemzést érdemelne az OSzK közönségének várható alakulása és a várható közönség igényeinek tartalma is. Ugy gondolom hasznos volna ezt az alapvetően fontos kérdést, nem csupán a történész szemszögéből megvizsgálni. - SZENTMIHÁLYI JÁNOS

SZAKKATALÓGUSUNK REKONSTRUKCIÓJÁHOZ

Jó néhány számmal ezelőtt foglalkozott az OSZK Híradó Haraszthy Gyula tervtanulmánya nyomán katalógushálózatunk kérdéseivel. Talán nem is való ennyi idő múltán ezzel a kései hozzászólással jelentkezni, de úgy vélem, szakkatalógusunk rekonstrukciójának megindulása előtt még időszerű ez a téma.

A szakkatalógus problémája megoldásának egyetlen utja az, amit Haraszthy Gyula jelöl meg tervtanulmányában: az időhatárok szerint való bontás. Egyet lehet érteni a korszakhatárok kijelölésével is (- 1800, 1801-1944, 1945 -), ámbár figyelemreméltó V. Windisch Éva javaslata, aki az első választóvonalat 1850-ben húzná meg. A következőkben ezen a nyomon haladva szeretnék néhány gondolatot felvetni a tudományos kutatás igényei, katalógusrendszerünk távlati építése és a munka racionalizálása szempontjából.

I.

A tudományok fejlődése egyre gyorsuló folyamat. A differenciálódási és integrálódási jelenségek oly sebesen követik egymást, hogy a könyvtári szakkatalógusok alig tudnak lépést tartani velük. A születő új tudományágak, a tudományos kutatásban felvetődő részletkérdések újabb és újabb osztályok, csoportok és fogalmak beiktatását kívánják meg. Másrészt napról-napra szemtanui vagyunk annak, hogy újabb meg újabb kapcsolatok szövődnek eleddig egymástól távoleső tudományok között, kétségessé téve szakkatalógusaink alapjait is.

De hagyján, a szakkatalógusok gondozói még úgy-ahogy megbirkóznak a tudományok fejlődésével, végső esetben egészen radikális átrendezésekhez folyamodva. Mit csináljon azonban a könyvtáros, akire a szakkatalógus gondozásának a feladata hárul, különösen akkor, ha ez a katalógus több százézes nagyságrendű?! Szeretné korszerű szinten tartani állományának tartalmi tükrét, de nincs energiája a szükséges visszamenőleges módosítások végrehajtására. Erre mutat rá az idézett tervtanulmány: "Súlyos hibák forrása lett az a gyakorlat, hogy bár a könyvtár figyelembe vette a FID által előírt változtatásokat, ezeket az osztályozásban érvényesítette, de a katalógusépítés területén legtöbbször nem vitte keresztül." Tehát itt áll a tragikus dilemma: vagy a szakkatalógus - vagyis a tudományok - változásaira nem reagáló, egyre avuló katalógus, vagy a lépéstartás követelménye, ami munkaerőhiány miatt csak "súlyos hibákkal" valósítható meg.

Ha ehhez a szemponthoz még hozzávesszük a kutatás módszertanának szempontját is, talán olyan megoldást találhatunk, amivel elkerülhetjük azt az egyébként kényszerű kompromisszumot, amit Haraszthy Gyula ajánl. (Előre kell azonban bocsátanom, hogy sajnos még nem történt meg az az elemző vizsgálat, amelyet Szabó János javasolt az OSZK Híradó 1964. 9. számában; ugyanis ez adhatna választ azokra a kérdésekre, hogy kik, milyen százalékban, milyen anyagért

milyen célból stb. használják szakkatalógusunkat.) Abból indulok ki, hogy a szakkatalógus besorolásában csak második vagy harmadik rendezési elvként érvényesülhet az időrend. A kutató tehát mindig keverten kapja a frissebb és régebbi anyagot, noha időben tagolt irodalmat jobban tudna használni. (Különösen a mi, történeti érdeklődésű kutatóink.) Továbbá a tudományok fejlődése azt eredményezi, hogy a szakcsoportokon belül nemcsak feldolgozási módszereikben, de gyakran ítéleteikben is, tartalmilag is eltérő anyag halmozódik fel.

Mindezek alapján azt a következtetést vonnám le, hogy az állomány adekvát tartalmi feltárását csak úgy tudjuk megvalósítani, ha tudatosan és tervszerűen időben rétegeljük szakkatalógusunkat. Vagyis 1945-től kezdve sem azzal az igénnyel indítunk új szakkatalógust, hogy folytatódjék az idők végezetéig, hanem előre tervezzük meg azt az időszakot, amelynek termését fel kell tárnia. Nem lehet vitás, hogy napjainkban ez a szakasz a fejlődés gyors üteme - s a megjelenő kiadványok áradó mennyisége - miatt nem lehet tulságosan hosszú.

A tudomány - és az élet - folyamatos és előre pontosan ki nem számítható fejlődése miatt nem lenne célravezető valamely korszakos eseményre, felfedezésre várni, hogy a szakkatalógust lezárhassuk. Egészen gyakorlati szempontnak kellene érvényesülnie a kerek számú ciklusok kialakításánál: 10-15-20 éves szakasz anyaga kerülhet feltárássra egy-egy katalógusban. Ez összhangban lenne a magyar retrospektív nemzeti bibliográfia ciklusaival is. (Természetesen, a katalógus több ciklust is tartalmazhat, de mindig teljes ciklusokat!)

Kétségtelen, hogy a több helyen történő keresésből bizonyos esetekben kényelmetlenségek is származhatnak. Azonban - s ezt ismét egy katalógushasználati felméréssel kellene tisztázni - az a véleményem, hogy amilyen mértékben "öregszik" az irodalom, egyre inkább a szerzői (betűrendes katalóguson keresztül való) megközelítés jellemzi. Így a szakkatalógus-sorozat "idősebb" tagjai egyre inkább használaton kívül kerülnek. Ami pedig az egyes ciklusok tartalmi szerkezete közti különbségeket illeti, azt hiszem utalásokkal s egy közös tárgymutatóval át lehet hidalni ezeket.

II.

Közelítsük meg ugyanazt a problémát katalógusrendszerünk szemszögéből is. Meghaladná a vállalt kereteket könyvtárunk katalógushálózata elvi és gyakorlati vonatkozásainak elemzése. Ehhez a hatalmas és bonyolult kérdéshez csak a felvetett téma oldaláról szeretnék közelíteni.

Abból indulnék ki, hogy a katalógusokat nem célravezető bizonyos nagyságrendben túl fejleszteni, vagyis valamiféle korlátozásnak érvényesülnie kell, valamilyen differenciálásra, tagolásra szükség van. Ezt egyaránt kívánja mind a katalógusokban való könnyebb eligazodásnak az igénye, mind a racionálisabb munkaszervezés. A tagolás szempontjait alapvetően az adott könyvtár funkciói,

az állomány jellege, a katalógusrendszer felépítése stb., stb. határozza meg. Nagyobb méreteinél fogva jól illusztrálja ezt a tételt a központi-katalógus, melynek rekonstrukciója nem az idősorozatok egybeosztása révén, hanem - a KK-val szemben támasztott speciális követelmények miatt - a nyelvi tagolás bevezetésével történik (ld. Róna-Tas András cikkét az OSzK Híradó 1964. 4. számában). De az egy könyvtár állományát feltáró szakkatalógusoknál, sőt betürendes katalógusoknál is megfigyelhető a kisebb egységek kialakulása időhatárok, vagy egyéb elvek szerint. (Az időszakok a szakkatalógus esetében rövidebbek, a betürendes katalógus esetében hosszabbak. Az időben tagolt katalógusok régebbi szakaszai érthetően hosszabbak: statisztikák szerint a könyvnyomtatás feltalálásától 1908-ig 10 378 365 mű jelent meg, 1908-tól 1942-ig pedig 15 377 276 mű. Vagy éppen a mi szakkatalógusunk megoszlása: 1800 előtt megjelent anyag 80 000 cédulán szerepel, az 1801-1944-es szakaszt 420 000 cédula tükrözi, de az utolsó 20 év 300 000 kartont adott.

Egy könyvtár katalógusrendszerének megtervezésénél súlypontokat kell képezni, vagyis kijelölni azokat a feltárási szempontokat - katalógusegységeket, - amelyek az adott könyvtár jellegének leginkább megfelelnek. Nemzeti könyvtár esetében nem lehet vitás, hogy ez a legfontosabb katalógus a szerzői betürendes katalógus. Jelentőségét többek között éppen az a kíváncsi adja meg, hogy eligazítást nyújtson a könyvtár lehető teljes állományában. Mellette a szakkatalógus másodlagos szerepet játszik, hiszen egy könyvtár tartalmi feltárása helyett inkább az irodalom feltárására van szüksége a kutatóknak; ezt a célt pedig más eszközök szolgálják. Ezért nem is szükséges, hogy a szakkatalógus a könyvtár teljes állományát tükrözze. (Ne értsük félre ezt a megállapítást: semmiképpen sem akarom általában kétségbevonni a szakkatalógust, csupán a betürendes feltárással szembesítettem.) E megfontolás alapján mondhatjuk, hogy lényegében a magyar nemzeti retrospektív bibliográfia szakrendbe csoportosított kumulatív kötetei, - ha tartalmazzák az OSzK raktári jelzeteit, - egyben az OSzK állományának egyik részére vonatkozóan a szakkatalógus funkcióját is betöltik. Még akkor is, ha a kötetek anyaga a szerkesztés során bizonyos selejtezésen ment keresztül.

A katalógusrendszer formai kérdései is figyelmet érdemelnek. A cédulakatalógus ma már nem az egyedül üdvözítő, minden mást kizáró és fölöslegessé tevő forma. Sőt. Eltekintve más könyvtártípusok problémáitól, a nemzeti könyvtárban is egyre inkább ismét felmerül a kötetkatalógus gondolata. Talán nem is a klasszikus vállalkozások értelmében (Párizs, London, Washington), amelyek szinte egyetemes általános bibliográfiáknak számítanak, hanem éppen a hagyományos katalógusfunkciók korszerű megvalósítási formájaként. Könyvtárunk szép hagyományokkal rendelkezik ezen a téren: nyomtatásban - újabban sokszorosításban - megjelent címjegyzékeink, melyek állományunk egy-egy részét tükrözik, általánosan keresett kiadványok. Folytatni kell ezt a sorozatot, de most már tervszerűen és szervesen beleépítve könyvtárunk katalógusrendszerébe. Az új típusú kötetkatalógusok első példányai már megjelentek. Nem szólva a mik-

film-cimjegyzékekről, vagy a Kisnyomtatványtár kiadványairól, kezünkben van már a "Magyar Könyvészet 1945-1960" elsőként megjelent IV. kötete. S ha hozzátaloztatjuk a Magyar Nemzeti Bibliográfia egyelőre éves, majd ezekből adódó többéves kumulációt, kibontakozik előttünk állományunk kötelezpéldány-részének szakkatalógusa. Kézenfekvő óhaj, hogy bár rendelkezni hasonló szakkatalóguskötetekkel állományunk másik feléről is, vagyis az MNB ciklikus összefoglalásaival szinkronban jelenjenek meg a külföldi beszerzések szakkatalóguskötetei. (Ezekben a tartalmi hungarika vonatkozásokat magukban a tételekben, a személyi hungarika vonatkozásokat pedig a betürendes mutatóban lehetne jelölni.)

A kötetkatalógus kérdését a helyigény szempontjából is érdemes megfontolni. Az új épület VII. szintjén nem fér el annyi katalógusszekrény, mint amennyit képzelünk! Ezért nem megvetendő az a nyereség, amit a szakkatalógus kötetekre való csökkentésével érhetünk el.

III.

S végül nem közömbös az anyagi háttér sem: mit mondanak az egyszerűsítési, gazdaságossági szempontok?

Először is a rekonstrukció. Haraszthy Gyula javaslatának egyik változatában szerepel az 1964-es vagy 1965-ös évszám, mint ahol újabb ceruzát lehetne húzni. Ezzel összhangban javasolnám, - megtartva a két előző határt (1800 vagy 1850, illetve 1944) - a kurrens bibliográfia soronlévő kumulációjának terjedelmétől függően vagy 1960-ban (ha 10 éves lesz a kumuláció) vagy 1965-ben (ha 5 éves) zárjuk le ismét a szakkatalógust és kezdjünk újat. Ebből az az előny származna, hogy az 1945 utáni cédulákon sem kellene a rektóra rávezetni a szakjelzeteket, ami munkamegtakarítás szempontjából sem megvetendő.

Az új szakkatalógust pedig tudatosan rövidebb időszakokra tervezni. Így bizonyos mértékig egyszerűbb, de rugalmasabb lehet a szakozási gyakorlat, hiszen kisebb mennyiségben kell megtalálni a művek helyét. A szakrendszer fontos változásaival ciklikusan minden nehézség nélkül lépést tarthatunk, visszamenőleges javítások kötelezettsége nélkül. A viszonylag kisebb katalógust (5 évenként kb. 75 000 tételt szakozunk, ennek egész számu többszörösei jöhetnek számításba) könnyebb rendben tartani, gyorsabbá válik a beosztás is.

Az ujonnan indított szakkatalógust meg lehet kettőzni szolgálati célokra. Haraszthy Gyula érvelése szerint főlöszlegesen külön szolgálati szakkatalógus, ugyan is a IV. szintről könnyen megközelíthető a VII. szint központjában lévő szakkatalógus. Ne felejtjük el azonban, hogy az olvasói betürendes katalógus ugyanilyen messzire (vagy ugyanilyen közel) esik a Feldolgozó Osztályhoz, mégis váltaltuk a régi szolgálati katalógus rekonstrukcióját! (Természetesen itt más érvek is súlyosan estek latba: a betürendes - a legfontosabb - katalógusunk teljességének és sérthetetlenségének biztosítása). - Valószínű azonban, hogy a szakkatalógus kisebb szolgálati igénybevétele - és könyvtárunkban másodlagos szerepköre - továbbra is szükségtelenné teheti a megkettőzést.

A szakkatalógus "kötetesítéséhez" rendelkezünk a technikai alappal is. Ugyanis a xerox-~~ofszó~~t rendszerű sokszorosítás általános alkalmazása a Bóday-féle kísérlet szerint lehetővé teszi mind a cédulaformátumu, mind a kötetalakban való megjelenést. - PAPP ISTVÁN

KÖNYVTÁRUNK NEVÉRŐL

Az OSzK Híradó 7. száma közölt néhány adatot, amelyeket könyvtárunk mult-beli elnevezéseiről állítottam össze. A kis közlemény azzal a - már nem tőlem származó - konkluzióval zárul, hogy könyvtárunk még nem találta meg nevének végső alakját, s az új épületbe költöző könyvtárnak a Magyar Nemzeti Könyvtár nevet kell majd kapnia.

Ezzel a konkluzióval nem értek egyet. Indokaim a következők:

1. Nagymultu, nemzetközileg ismert kulturális intézmények általában ragaszkodni szoktak hagyományos nevükhöz, hacsak valamilyen körülmény folytán az kifejezetten el nem avult. Különösen áll ez a könyvtárakra, amelyek anyaguk tudományos felhasználása folytán a bel- és külföldi irodalomban állandóan szerepelnek. Nehéz elképzelni, hogy az Ambrosiana, a Bodleiana, a Laurentiana nevet megváltoztassa, s hogy az új név feledtesse a régit. Ha az OSzK elnevezése nem is volt a leforgott 160 év alatt mindig következetesen ugyanaz, az utolsó évtizedekben - s éppen az eredeti latin névnek megfelelő magyar formában - kétértelművé vált; belföldi és (könyvtárunk értékeit egyre nagyobb mértékben felhasználó) külföldi kutatók munkájának eredményeképpen számos tudományos hivatkozás tette a mai névalakot a tudományos világban közismertté és elfogadottá.

2. Olyan lényeges funkcióbeli változás, amely a névcserét indokolná, a Várba való költözéssel nem fog előállani. Kétségtelen, hogy a könyvtár szolgáltatásai jelentős mértékben kibővülnek majd, de az a két körülmény, amelynek folytán egy könyvtár a nemzeti nevet viselheti, már az eddigiekben is fennállott: eddig is első feladatunk a hungarica-anyag gyűjtése, őrzése és használatának lehetővé tétele volt, valamint értékei eddig is államunk tulajdonát képezték. Ezekben a körülményekben a korábbiakhoz képest nem fog változás bekövetkezni, s ezek között a körülmények között viseltük eddig is az OSzK elnevezést.

3. Mint fenti megjegyzésemből kitűnt, a nemzeti könyvtár elnevezés kettős jelentésű (nemzeti anyag gyűjtésének, ill. nemzeti tulajdonjognak kifejezése). Nem szükségszerű azonban, hogy egy nemzeti könyvtár funkciót ellátó intézmény ezt nevében is kifejezze. Európa 18 nemzeti könyvtárának nevét vizsgálva (a többiek különböző körülmények folytán nem voltak a magyar viszonyokkal összemérhetők) kiderül, hogy a nemzeti könyvtár nevet személynévvel vagy jelzővel összekapcsolva 4 könyvtár; a többi 9 esetben a könyvtár nevében a könyvtár nemzeti jellegére nincsen utalás; ezek közül 3 a királyi könyvtár nevet viseli.

Ugy látszik, a nemzeti könyvtár elnevezés a legtöbb esetben (bár részletesen ezt nem vizsgáltam) a királyi könyvtár elnevezést váltotta fel: a királyság megszűntével a királyi könyvtár nemzeti tulajdonba került, s ezt fejezi ki a név is (mindenesetre így van az osztrákoknál és a franciáknál). Az OSZK, mint közismert, sohasem volt királyi könyvtár: létrejötté első pillanatától kezdve a nemzeté volt, s így egy ilyen, a köztulajdonba vételt megpecsételő névváltozás sem mutatkozott később szükségesnek.

4. Külön szeretnék kitérni arra az érvre, amely az "Az új Nemzeti Könyvtár működése" címen 1963-ban megjelent tervezetben olvasható. Eszerint a könyvtár elnevezésének megváltoztatását az a körülmény indokolja, hogy a "Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára" elnevezés a könyvtár önállósulásával az OSZK elnevezésnek adva helyet, a könyvtár nevéből épp "a könyvtár jellegét meghatározó legfontosabb jelző (Magyar Nemzeti) maradt el."; ezt kell pótolni a név "Magyar Nemzeti Könyvtár"-ra történő változtatásával. Ezt az érvelést nem érzem meggyőzőnek. Az említett régi névalakban a "magyar nemzeti" jelzőcsoport sohasem tartozott közvetlenül a könyvtár nevéhez, és nem is volt hallgatólagosan odaértendő: ez a két jelző mindig csak a múzeumra vonatkozott, s az elnevezés nem kívánta azt kifejezni, hogy a szóbanforgó könyvtár nemzeti-e, vagy sem. Az OSZK egyébként néhány évvel a Nemzeti Múzeum előtt létesült és kapta a Bibliotheca Hungarica Széchényiano-Regnicolaris elnevezést; s bár az 1811-ben létrejövő Nemzeti Múzeum alá való rendelése akkor az adott viszonyoknak megfelelő intézkedés volt, a könyvtár fejlődése során utóbb kinőtte a múzeumi kereteket. A modern névalaknak, úgy érzem, inkább az első, mint a második korszak hagyományait kell ápolnia, ahelyett, hogy a második korszak hagyományából egy soha sem létezett névalakot konstruálna.

Végül ami a név egyes elemeit illeti:

5. Az országos és a nemzeti kifejezések között nehéz lenne értékelő különbséget tennünk. Az országos (regnicolaris) kifejezés régen a királyi kifejezéssel szemben azt jelentette, hogy valamely intézmény nem a királyé, hanem a nemzethez tartozik. Országosnak ma Magyarországon azokat az intézményeket nevezik, amelyek valamilyen szakterületen országos jogkörrel rendelkeznek; nemzetinek azokat, amelyek ilyen jogi következmények nélkül a nemzet reprezentatív tulajdonát alkotják (kivételem a Nemzeti Bank). Ahhoz, hogy mindkét elnevezésű intézmény a nemzeté, nem férhet kétség. Könyvtárunkat tehát joggal nevezhetjük országosnak is, nemzetinek is, aszerint, hogy helyzetének melyik mozzanatát kívánjuk kiemelni, - hagyományaink az OSZK elnevezés mellett szólnak.

6. A Széchényi név megtartását sem érzem problematikusnak. Bár a könyvtár, melyet Széchényi a nemzetnek ajándékozott, nem volt nagy, sőt a legértékesebb sem volt az ország könyvtárai között, ez az alapítás mégis jelentős állomása volt akkor a magyar polgári nemzetállam kialakulásának. A jakobinus mozgalom leverése után, amikor a kulturális és nyelvi törekvések is megbénultak, Széchényi könyvtár-alapítása volt az első jelentős lépés nemzeti kulturánk 19.

századi fejlődésében. Emellett Széchényi, mint közismert, kora legjelesebb irodalom- és tudománypártoló főurai közé tartozott. A 90-es évek elején vallott politikai nézeteire nemcsak az jellemző, hogy titkárja Hajnóczy József volt, hanem az is, hogy udvari körök ekkor veszedelmes ellenzéki embernek tartották. Mindennek alapján, úgy gondolom, ha nem tekinthetjük is őt egész pályája folyamán és minden vonatkozásban haladó gondolkodásúnak, annyit kétségkívül megérdemel, hogy az általa létesített könyvtár nevét viselje.

Fentiek alapján azt szeretném javasolni, hogy könyvtárunk neve maradjon változatlan. A külföld felé történő használatban pedig a magyar névalak után zárójelben megfelelő nyelven a Nemzeti Könyvtár elnevezés legyen teendő. Nem követünk el hamisítást akkor sem, ha az egész névalakot lefordítva az országos kifejezést nationalis-nak (és megfelelőinek) fordítjuk (pl. Bibliotheca Nationalis Széchényiana). - V.WINDISCH ÉVA

KÖNYVTÁRI SZERVEZETEINK HÍREIBŐL

MUNKÁNKRÓL * MEGBESZÉLÉSEINKRŐL * RENDEZVÉNYEINKRŐL

JANUÁR 4 * SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG ELLENŐRZÉSE

Tárgya az SzB pénztára december havi pénz-és értékek nyilvántartásának, kezelésének ellenőrzése volt. Az SzB pénztárkönyvének egyenlege: készpénz címen 776,79 Ft, követelés címen 2 795,-Ft, OTP betétkönyvben 6 024,10 Ft, tagdíjbélyegben 9 552,- Ft volt.

JANUÁR 5. * SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

Az SzB Hoffer Rezsőné előterjesztésében a jan. 10-23. időszakban megtartandó bizalmiakat választó csoportgyűlések előkészítését tárgyalta meg. A megtartott csoportgyűlésekről és a megválasztott bizalmiakról külön cikkben számolunk be.

----- * JELÖLŐ-BIZOTTSÁG ALAKULÓ ÜLÉSE

Az elmúlt év nov. 30-i küldöttértekezleten megválasztott jelölőbizottság részére feladataikkal kapcsolatos teendőket, a csoportgyűlések ütemezésének tervezetét az SzB titkára ismertette. A megbeszélést a továbbiakban Wix Györgyné, a bizottság elnöke vezette.

JANUÁR 6. * ÖSSZBIZALMI ÉRTEKEZLET

Az értekezlet az SzB előző napi ülésének határozatait, és a bizalmiak azal kapcsolatos teendőit beszélte meg.

JANUÁR 13. * TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI TANÁCS ÜLÉSE

Az ülés munkásvédelmi, üdülési, közétkeztetési kérdéseket és segélyezési kérélmeket tárgyalta meg.

Deli Györgyné a segélyezés 1964. évi mérlegét ismertette. Az elmúlt esztendőben a TT javaslata alapján 21 000 Ft (OSzK 18 250, KMK 2 750) munkaadói segély és 3 650 Ft szakszervezeti rendkívüli segély került kifizetésre. A to-

vábbaikban az ülés munkaadói segélyre javasolta: haláleset címén Kecskeméti István (300 Ft); betegség címén Horváthné Izsó Livia (300 Ft); szociális segély címen Balogh György (300 Ft), Berey Géza (300 Ft), Makkai Sándorné KMK (400 Ft), Nagy Sándorné (100 Ft), Sándor Erzsébet (300 Ft); házasság alkalmából Vasné Busa Margit (300 Ft) dolgozókat. Szakszervezeti rendkívüli segélyben részesítette betegség címén Bétsch Eleménné (300 Ft), Csákvári Elekné (300 Ft) és Szücs Ilona (300 Ft) szakszervezeti tagokat.

JANUÁR 20. * ÖSSZBIZALMI ÉRTEKEZLET

Az összbizalmi értekezleten, amelyen a pártbizalmiak is résztvettek, Soltész András gazd. igazgató a Pártvezetőség és a Szakszervezeti Bizottság felkérésére a Munka Törvénykönyvében történt módosításokat ismertette. Az értekezlet a továbbiakban egyéb szakszervezeti kérdéseket tárgyalta meg.

JANUÁR 26. * ANGOL NYELVŰ KLUBDÉLUTÁN

Dr. Maller Sándor a Magyar UNESCO-Bizottság főtitkára tartott előadást az UNESCO 13., az elmúlt év őszén tartott párizsi közgyűlésének egyes kérdéseiről.

JANUÁR 28. * ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁS

Az "Ismerkedés a kibernetikával" c. előadássorozatunk negyedik előadását "kettes számrendszer" címmel Dorombly Endre, a TIT kibernetikai szakosztályának titkára tartotta.

FEBRUÁR 2. * SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG ELLENŐRZÉSE

Az SzB pénztárkönyvének egyenlege: készpénz címén 103,99 Ft, követelés címen 2 207,- Ft, OTP betétkönyvben 9 629,10 Ft, tagdíjbélyegben 8 882,- Ft volt.

FEBRUÁR 5. * SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

Az SzB ülésének anyagát a bizalmi választások eredményéről, a jelölő-bizottság munkájáról, valamint a vezetőségválasztás végrehajtásával kapcsolatos javaslatáról "Az Országos Széchényi Könyvtár szakszervezeti bizottságának felhívása az alapszervezet tagságához" címen kiadott írásos anyagunkban ismertettük, melynek megtárgyalására a szakszervezeti csoportok f.évi febr. 11-17. napjain csoportgyűléseket tartanak.

----- * KLUBDÉLUTÁN

A Könyvelosztó szakszervezeti csoportjai által rendezett klubdélutánon dr. Keil Lóránt, az osztály nyugállományában levő csoportvezetője délamerikai utazásának eredményeiről tartott beszámolót.

FEBRUÁR 8. * TÁRSADALOMBIZTOSITÁSI TANÁCS ÜLÉSE

A Tanács munkaadói segélyre javasolta haláleset alkalmából Pálmai Éva (300 Ft), dr. Páros György (300 Ft); betegség címén Kesztyer Jánosné (250 Ft), Király Sándorné (250 Ft); házasság alkalmából Hajósi Jánosné (200 Ft); szociális segély címén Fekete Etelka (300 Ft), Herendiné Lakatos Éva (300 Ft); tanulmányi segély címén Koncz Béláné (100 Ft) és Totth Elemér (100 Ft) dolgozókat. Szakszervezeti rendkívüli segélyben részesítette Kovácsné Schiller Erzsébet (betegség címén 300 Ft) és Szigethi Marianne (házasság alkalmából 200 Ft) szakszervezeti tagokat.

A Tanács megtárgyalta a február második felében tartandó kötelező tudószűrés előkészületeinek kérdését, majd az üzemi étkezéssel kapcsolatos egyrészt az ujonnan beszerzett műanyag-terítőkről, másrészt a továbbra is fennálló rendellenességekről számoltak be. A Tanács a munkaegészségügyi ellenőrzések előírásainak hatástalanságával kapcsolatos jelentését SzB elé terjeszti.

FEBRUÁR 10. * ÖSSZBIZALMI ÉRTEKEZLET

Az SzB febr. 5-i ülésének anyagát és több (a "Hírek" c. rovatunkban ismertett) napirenden levő kérdést tárgyalta meg.

MEGVÁLASZTOTTÁK A SZAKSZERVEZETI BIZALMIÁKAT

Január 10-e és 23-a között könyvtárunk minden szakszervezeti csoportjában megtörtént a csoportok vezetőinek, a szakszervezeti bizalmiaknak a megválasztása. A központi épületben 9, a Pollack Mihály-téri épületben 8, a Múzeum utcai épületben 5, a külső munkahelyeken 4 bizalmi intézi a szakszervezeti tagság ügyeit. A megválasztott 26 bizalmi közül 19 könyvtáros, 3 adminisztratív és 4 technikai dolgozó; mind a 26 bizalmi nő; 22 már előzőleg is bizalmi tisztséget töltött be, 4 bizalmi ujonnan lett megválasztva.

A megválasztott bizalmiak névjegyzéke:

FŐÉPÜLET: - Igazgatóság-Igazgatási Osztály-Könyvtárépítési Munkacsoport: Tomits Ottilia, Gyarapítási Osztály: Nagy Emese, Könyvfeldolgozó Osztály I.csoport: Pusztai Jánosné, II.csoport: Zilahy Tamásné, Bibliográfiai Osztály: I.csoport: Somogyi Andrásné, Hirlaptár: Darabos Pálné, Olvasószolgálat-Kéziszkönyvtári Csoport: Falvy Zoltánné, Raktári Osztály: Juhász Julia, Kézirattár-Régi Nyomtatványok Tára: Bétsch Elemérné.

POLLACK MIHÁLY-TÉRI ÉPÜLET - Nemzetközi Csere-Kötelesspéldány Csoport: Üröggy Györgyné, Könyvek Központi Katalógusa-Zárolt Kiadványok Tára: Demény Ottóné, Bibliográfiai Osztály II.csoport: Spira Györgyné, Könyvtárközi Kölcsönzés: Balla

Katalin, Zeneműtár: Kertész Ivánné, Mikrofilmtár: Szalay Andorné, Országos Gyapodási Jegyzék: Gulyás Jenőné, Könyvelosztó: Vén Tiborné.

MUZEUM UTCAI ÉPÜLET - KMK I.csop.: Vermes Lászlóné, II.csop.: Varsányi Endréné, III.csop.: Kausay Tiborné, Színháztörténeti Tár-Kisnyomtatványtár-Térképtár: Bercelyné Monori Erzsébet, Gazdasági Hivatal: Rakovszky Istvánné.

KÜLSŐ MUNKAHELYEK - Könyvelosztó (Beloianisz u.): Koncz Béláné, Könyvelosztó (Kálmán u.): Csákvári Elekné, Könyvkötészet-Sokszorosító: Szilvási Istvánné, Restauráló-Laboratórium: Czettlerné Kozocsa Ildikó.

KIKET JELÖLTEK MEGVÁLASZTÁSRA?

Könyvtárunk szakszervezetének f.évi február 27-én tartandó vezetőségválasztását előkészítő jelölő-bizottság - a szakszervezeti tagság véleményének meghallgatása alapján - az alábbi névjegyzékben foglaltak megválasztását javasolja:

SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁG: tagok: Belencsik Lajos, dr.Borsa Gedeon, dr.Csapodi Csabáné, Dárdai Miklósné, dr.Gordon Miklósné, Gyulai Árpád, Hoffer Rezsőné, Horváth Viktor, Kerekes Lőrincné, Milhoffer Alajos, Somogyi Anna, dr.Vargha Balázs, dr.V.Windisch Éva; póttagok: dr.Farkas László, Iszlay Zoltán, Somkuti Gabriella, dr.Ürögdy Györgyné, dr.Wittek Lászlóné.

SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG: tagok: dr.Hernády Dénes, Tamás Péter, Till Ferenc; póttag: Pintér Antalné.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI TANÁCS - Darabos Pálné, Deli Györgyné, Kiss Györgyné, Krause Eta, Pozsony Endréné, Szilvási Istvánné.

A VALASZTASRÓL, JELÖLÉSRŐL, SZAVAZÁSRÓL

Az alábbiakban a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének a szakszervezeti választásokról szóló határozatából a szakszervezeti vezetőség választására, jelölésére, valamint a szavazásra vonatkozó részeket ismertetjük.

A VEZETŐSÉGVÁLASZTÁSRÓL

Szakszervezeti bizottsági tagnak választható minden szakszervezeti tag, ha kétéves tagságát betöltötte, és tagdíjhátraléka nincs, illetve elmaradása három hónapnál kevesebb.

A szakszervezeti számvizsgáló bizottsági tagok, póttagok, valamint a Társadalombiztosítási Tanács létszámát a szakszervezetek központi vezetőségeinek irányelvei alapján könyvtárunkban az elmúlt év nov. 30-án tartott küldöttértekezlet határozta meg, mely szerint a szakszervezeti bizottságba 13 tagot és 5 póttagot, a számvizsgáló bizottságba 3 tagot és 1 póttagot, a Társadalombiz-

tosítási Tanácsba 6 tagot kell választani.

A szakszervezeti bizottságok választásánál, ahol erre a feltételek biztosítottak - az összes szervezett dolgozó részvételével vezetőségválasztó taggyűlésen (ahol erre nincs lehetőség, küldöttértekezleten) kell a szakszervezeti és a számvizsgáló bizottságot, valamint a Társadalombiztosítási Tanács tagjait megválasztani.

A vezetőségválasztó taggyűlés (küldöttértekezlet) akkor határozatképes, ha jelen van a választás napján dolgozó szakszervezeti tagoknak (küldötteknek) legalább kétharmad része.

Amennyiben a vezetőségválasztó taggyűlés a fenti feltételek hiánya miatt nem határozatképes, 14 napon belül új vezetőségválasztó taggyűlést kell összehívni, amely a résztvevők számától függetlenül határozatképes.

A választó taggyűléseken szavazati joguk van azoknak a szakszervezeti tagoknak, akiknek tagdíjmaradásuk nincs, illetve elmaradásuk három hónapnál kevesebb.

A JELÖLÉSEK MÓDJÁRÓL

A jelölő bizottság végleges javaslatát a vezetőségválasztó taggyűlésen közli. A jelölőbizottság javaslata felett vitát kell nyitni. A választóknak joguk van kérdéseket feltenni mind a jelölőbizottsághoz, mind a jelöltekhez, észrevételeket tehetnek és új jelölteket javasolhatnak.

A jelölőlistára fel kell venni a jelölőbizottság által javasolt, s a tagság által megszavazott személyeket. Ezenkívül a tagság által javasolt más személyek is felvehetők a jelölőlistára, amennyiben azt a taggyűlés (küldöttértekezlet) résztvevőinek kétharmadrésze megszavazza. Ez kétféleképpen történhet: a jelölőbizottság által javasolt egyes személyek helyett javasolhatnak új személyeket vagy elfogadják a jelölőbizottság javaslatát, de kérik más jelöltek felvételét is. (Mielőtt a pótlólag javasolt személyek felvételét a jelölőlistára megszavazzák, a választást vezető elnöknek el kell döntenie, hogy a jelöltet a szakszervezeti bizottság, illetve a számvizsgáló bizottság tagjának - póttagjának és sorrendben hányadik helyre javasolják)

Az elnök köteles minden vitás kérdést megszavaztatni, majd a vita lezárása után az egész jelölőlistát egészében is megszavaztatni. A szavazólapra csak azok a jelöltek kerülnek fel, akiket a taggyűlés (küldöttértekezlet) kétharmad része elfogadott.

Megválasztottnak csak azok a jelöltek tekinthetők, akik a titkos szavazásnál a szavazatoknak kétharmadrészét megkapták. A jelölőlistára pótlólag felvett személyek csak akkor tekinthetők megválasztottnak, ha a titkos választás során

az SzB tagjai, illetve póttagjai közül valaki nem kapja meg a szükséges kétharmados többséget.

HOGYAN TÖRTÉNIK A SZAVAZÁS?

Az elfogadott jelölőlista alapján a szakszervezeti és számvizsgáló bizottság megválasztása titkos szavazással történik. A titkos szavazás követelményeit biztosítani kell. A szavazatszedő bizottság a szavazólapokat a tagsági könyv (küldöttigazolvány) felmutatása után adja át.

A titkos szavazás során minden tagnak jogában áll egyes jelöltek nevét kihuzni, és helyükbe más jelölteket beírni.

A szavazás befejezése után a szavazatszedő bizottság elnöke felnyitja az urnákat, és összeszámolják a szavazatokat. A szavazatszedő bizottság köteles minden egyes jelöltre vonatkozóan külön összeszámlálni a mellette és ellene szóló szavazatokat.

A szavazás eredményét a bizottság jegyzőkönyvbe foglalja és ismerteti a taggyűlés résztvevőivel. A szavazólapokat a kihirdetés után egybecsomagolva lepecsételik, és a következő választásig megőrzik.

A vezetőségválasztó taggyűlésen választják meg nyílt szavazással a társadalombiztosítási tanács tagjait is. A javaslatot a jelölőbizottság teszi meg.

1 9 6 2 - 1 9 6 4 alapszervezetünk statisztikáinak tükrében

Áttekintésünkben szakszervezeti munkánk számokban rögzíthető adatait összegezzük, ami egyben tartalmának határait is megszabja. Az adatok értékelését mellőzzük, céljaul a vezetőségválasztás titkári beszámolójának kiegészítését jelöljük. A zárójelben feltüntetett százalékszámok az 1962-höz viszonyított növekedést v. csökkenést mutatják.

Alapszervezetünk taglétszámának alakulása 1962-328, 1963-362 (10), 1964-386 (18), 1965-401 (22).

A szakszervezeti könyvtár állományi és forgalmi adatai:

	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>
állománya (kötet) -----	2083	2766 (33)	3595 (72)
olvasóinak száma -----	182	250 (37)	250 (37)
kölcsönzött kötetek száma	3503	3174 (-9)	2488 (-29)

A közönségszervezés útján eladott színház stb. jegyek forgalmi adatai:

színház -----	747	775 (4)	708 (-5)
opera, hangverseny -----	535	915 (71)	512 (-4)

[A bérleteket és az egyéb előadásokra megszerzett jegyeket figyelmen kívül hagytuk.]

Üdültetés

SZOT üdülő

--- dolgozó -----	33	44	42
családtag -----	9	13	18

SZOT szanatórium

--- dolgozó -----	4	5	5
családtag -----			2

Külföldi hajóut -----	2	2	1
------------------------------	---	---	---

Keszthely

--- dolgozó -----	40	40	29
családtag -----	33	96	74

Ö s s z e s e n : -----	121	200 (65)	171 (41)
--------------------------------	-----	----------	----------

ebből -

--- dolgozó (személy) -----	79	91	77
--- " (százalékban) -----	24	26	20
családtag -----	42	109 (160)	94 (124)

[Hozzáfűzés: 1) Statisztikánk nem tartalmazza a dolgozóknak azon üdülését, amelyet hozzátartozójuk útján v. más módon kaptak. 2) 1963-ban Visegrádon a fi-zetővendégszolgálat keretében 1 szobát is béreltünk, melyet 25 százalék térítéssel bocsátottunk dolgozóink rendelkezésére. 3) A dolgozóknál feltüntetett százalék az évenkénti taglétszámhoz viszonyított szám, így 1962-ben szakszerve-zeti tagságunknak 24, 1963-ban 26, 1964-ben 20 százaléka vett részt üdülteté-sünkben.]

A Pártvezetőség és a Szakszervezeti Bizottság kiadásában megjelenő "OSzK Híradó" számadatai:

	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>
megjelent (szám) -----	12	5	10
terjedelem (lap) -----	228	167	292
példányszám -----	400	400	400

Alapszervezetünk pénzügyi adatainak alakulása:

Bevétel

	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>
--- tagdíjrészesedésből* ---	23 827,--	27 283,--	29 492,--
egyéb bevételből -----	3 821,--	4 520,10	4 505,80
Ö s s z e s e n : -----	27 648,--	31 803,10	33 997,80
* tagdíjmorál százalékban	-- 97,3	-- 93,3	-- 93,-

<u>Kiadás</u>	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>
--- rendkívüli segélyekre -	3 550,--	4 400,--	3 650,--
egyéb szociális -----	4 563,80	13 620,95	6 992,15
kulturális -----	7 066,11	8 911,67	12 674,30
sport -----	1 594,--	4 809,50	1 259,60
ügyvitel, szervezés ---	2 693,--	5 106,20	5 004,69
ö s s z e s e n : -----	19 467,58	36 848,32	29 580,74
<u>Maradvány</u> -----	8 180,42	5 045,22	4 417,06
<u>Forgóalap</u> -----	19 776,06	14 730,83	19 147,89

Leltárilag nyilvántartott vagyon (1964.december 31-én)

üdülősobák felszerelése Keszthelyen -----	8 990,-- Ft
étkezdei felszerelés -----	4 434,30 "
kulturális rendezvények felszerelése -----	1 671,80 "
szakszervezeti könyvtár állománya -----	73 900,50 "
sportfelszerelés -----	1 942,70
egyéb -----	285,-- "
ö s s z e s e n : -----	91 233,30 Ft

TÉLAPÓ-VÁRÁS A KÖNYVTÁRBAN

December 19-én rendezte meg szakszervezetünk szokásos fenyőfa-ünnepségét. Ebből az alkalomból közöljük az alábbi élménybeszámolót.

Izgatott gyereksereg jött össze a Pollack-téri épületben Télapó várására. Egymás után érkeztek a szebbnél szebb csöppségek, ki bátran, ki kicsit szorongva, hoz-e nekik a Télapó valamit? A szófogadás nem megy mindig könnyen, az ujjacska is sokszor bebujik még a szájauskába és a játékok sem mennek maguktól a helyükre, az elrakásuk pedig nagyon nehéz. A nagyobbaknak persze nem voltak ilyen aggodalmaik. Kicsit fölényesen nézték az apróságokat a már "mindentudók" szemével. De kicsinyeknél és nagyoknál egyaránt a csillogó karácsonyfa váltotta ki az első tetszésnyilvánítást a maga meghitt és ünnepi ragyogásával.

Két mesefilm vetítésével kezdődött a műsor, a siker még a legapróbbaknál sem maradt el. Ha a szöveget nem is értették mindig, a képek izgalmasak voltak és a zenére remekül lehetett táncolni, mint azt az előttem ülő kicsi is tette.

Am a meséknek is végeszakadt és jött a délután legizgalmasabb része, mert megérkezett a Télapó szárnysegédeivel és nagy teli kosarakkal. Vajon mi lehet bennük? Nem kellett nagyon sokáig várni, mert a szárnysegédek számokat mondtak és mindegyik számnál egy izgatott gyerek jelentkezett, aki már megérkezése óta kezében szorongatta a tombolaszámot. Kaptak szép piros csomagot, tele finom csokival, sőt még egy könyvvel is megajándékozták őket. Persze nem ment ez azért ilyen egyszerűen, mert a Télapó sok mindenről tudott. Tudott az otthoni rendetlenségről, az engedetlenségről és az ujjszopásról. Igéretük hangzottak el és megszeppent gyerekszemek néztek a Télapóra, hogy meglágyul-e a szive és elhi-

szi-e a sok, akkor nagyon komolyan tett ígéretet. Télapó hitt nekik és a gyerekek megkönnyebbülten mentek vissza ajándékaikkal anyukához, apukához sok esetben nagymamához és nagypapához.

Köszönjük a Télapónak és mindenkinek, akik lehetővé tették, hogy ennyi gyerekek tölthesse el vidám örömben ezt a délutánt. (Z.T-né)

A KISZ-SZERVEZET 1965.ÉVI MUNKATERVÉBŐL

Tájékoztatásul a KISZ-szervezet munkaprogramjának főbb feladatait kivonatossan az alábbiakban ismertetjük:

Miután a KISZ tagságának 80 százaléka állami oktatásban vesz részt, a korábbi oktatási formákat mellőzve egy, a könyvtárosképző szaktanfolyam anyagához igazodó szemináriumot szervez, melynek az is célja, hogy segítse a szaktanfolyamra járó KISZ-fiatalok felkészülését.

A havonként rendezendő taggyűlés v. klubnap keretében kül-és belpolitikai tájékoztatásokat terveznek meghívott előadókkal. Hasonlóképpen szerepelnek azok programjában aktuális irodalmi, művészeti előadások is.

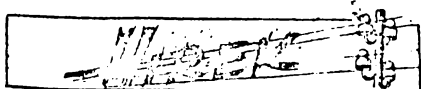
A szocialista címért küzdő munkakollektívák alakításának segítését - a szakszervezeti munka keretében - ugyancsak tervbe vették.

Részletesen foglalkozik a munkaterv azoknak a feladatoknak tervezésével, amelyeket társadalmi munka keretében a könyvtár takarékosági tervének elősegítésére, ugyanakkor az így szerzett munkabér közösségi célra való felhasználásával hazai és külföldi tanulmányi kirándulások megvalósítására kívánnak felhasználni. Ennek keretében hajtották már végre a Kiadványtár új elhelyezésével kapcsolatos szállításokat és így tervezik a Vas-utcai másodpéldányok szállításába való bekapcsolódásukat is.

A kulturmunka keretében klubnapok, tárlatlátogatások, színház-és mozilátogatások és az év folyamán 2 nagyobb összejövetel rendezését vették tervbe.

A sport területén kisebb-nagyobb természetjárások, a Közalkalmazottak Szakszervezete által kiírt asztali-tenisz bajnokságban való részvételük megvalósítását tüzték ki feladatul.

A megválasztandó szakszervezeti bizottságba KISZ-összekötőként való megválasztásra Somogyi Annát, a KMK szakkönyvtárában dolgozó vezetőségi tagukat hozták javaslatba.

UJ KÖNYVTÁRI MUNKAKOLLEKTIVA alakításának szándékát jelentette be a Raktári Osztály állománymegóvó-részlege. Az Intézetvezetéshez és a Szakszervezeti Bizottsághoz intézett megkeresésükben vállalni kívánják a "szocialista munkakollektiva" cím elnyeréséhez kötött feltételek teljesítését és részletesen ismertetik vállalásukat. A munkakollektiva megalakítására a szakszervezeti vezetőségválasztás után kerül sor.

INTÉZETI KÖNYVTERJESZTÉssel kívánja megbízni a Szakszervezeti Bizottság Veress Anikót, a Bibliográfiai Osztály részfoglalkozású dolgozóját. A tárgyalások most vannak folyamatban. A könyvvásárlással kapcsolatos tudnivalókat a bizalmiak útján ismertetjük.

REPERTÓRIUMOT állítottunk össze lapunk 1963. és 1964. cikkeiből válogató jelleggel. Lapunk könyvtáron kívüli olvasói részére e számunk mellékleteként küldjük meg, könyvtárunkon belül kérésre mindenkinek rendelkezésre bocsátjuk.

ÜDÜLÉSEK - Az alábbiakban az anyagtorlódás miatt az elmúlt évi számokból kimaradt beutalásokat a lapunk megjelenéséig történetekkel együtt ismertetjük.

Kedvezményes üdültetés - BALATONFÜRED: Veredi Gyula nyugd. és felesége jan. 21-től febr. 3-ig; DEBRECEN: Friedmann Zsigmondné febr. 18-tól márc. 3-ig, Németh János okt. 1-től 14-ig; DUBICSÁNY: Imre Kálmán okt. 16-tól 29-ig; LILLAFÜRED: Horváth Magda febr. 4-től 17-ig; MÁTRAFÜRED: Vavrincez Veronika dec. 9-től 22-ig; MÁTRAHÁZA: Karácsony Rózsa jan. 7-től 21-ig, Terbe Lajos nyugd. nov. 26-tól dec. 2-ig; PARÁD: Tökés Lászlóné jan. 20-tól febr. 2-ig; PILISSZENTKERESZT: Nemere Zoltánné szülei okt. 21-től nov. 4-ig; SIÓFOK: Csáti Alajos nyugd. és felesége dec. 2-től 8-ig, Kudor Istvánné és férje dec. 9-től 15-ig, Szebeny Gyuláné nyugd. dec. 16-tól 30-ig, Szigethy Marianne és férje jan. 28-tól febr. 10-ig, Zágony Sári aug. 27-től szept. 10-ig; SOPRON: Vécsey Jenő febr. 18-tól márc. 3-ig; ZEBEGÉNY: Milhoffer Alajos febr. 18-tól 24-ig.

SZOT-szanatórium - BALATONFÜRED: Hajmási Sándorné okt. 30-tól nov. 19-ig, PARÁD: Tajti Andrásné jan. 27-től febr. 16-ig, I. Tóth Zoltánné nov. 4-től 24-ig.

Külföldi hajút - ALDUNA: Tamás Péter szept. 21-től 26-ig.

GONDNOKSÁGUNKNAK AJÁNLJUK a tuloldali irodalmilag maradandónak nem tartható, de annál igazabb, versben elmondott észrevételt. Az ismeretlen versfaragóval együtt mi is reméljük, hogy megszívlelik észrevételét.

R e m é n y k e d ő ...

Pollack-téri tiz szám alatt,
a dísz-hallban kacat-vacak,
télen-nyáron mindig akad.

Zsákszám áll a büdös papir,
míg elviszik...Az is fakir,
kinek arcán e látványra
nem pirkad pir.

Ha zsák nincsen,
sok más kincsen
gyönyörködhetik a szemed.
Május 1-nek díszítése,
néha őszig is ittreked.

Kontralemez- és könyv-máglya,
íróasztal egymás hátán:
"Bibliotheca Nationalis",
ez aztán az ékes látvány.

Szegény Ybl, szegény Miklós,
ha ki nem hunyt volna élted,
megláthatnád, hogyan vált be
alkotásod "miemléknek".

Menj hát versem
és keservem
rimbefogva sirjad végig.
Pozitív-bus, mély panaszom
valakit tán észhez térít...

LAPUNK KÖVETKEZŐ SZÁMA márciusban a szokásos időben jelenik meg. Ezt a számot - a szakszervezeti vezetőségválasztás előkészületeivel kapcsolatos munkák által indokoltan - bővített terjedelemben január-februári keltezéssel adjuk közre.

10/10/10

